Ա· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 25 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1884 (Ն. Տ.) 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 17 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պ. տր. է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19.

Իսկ գաւառներին հետեւեալ հասցէին՝

درعليه ده غلطه ده ازميرلى اوغلى خانده ١٩ نمروده
{ارهولك} غزته سى اداره سنه

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

40 փարա 40 փարա

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արժէք	200
« «	Վեցամսեայ	« «	100
« «	Եռամսեայ	« «	50
« «	Ամսական	« «	20
« «	Հատոյ	« «	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	« «	240
« «	Վեցամսեայ	« «	120
« «	Եռամսեայ	« «	60
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
« «	Վեցամսեայ	«	28

Դուրս դրկուած լրագրաց համբուն ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՊԷՏՔԸ

Ժողովրդեան մէջ ստէպ գանգատներ լսուած են Ազգային Ժողովոյն նկատմամբ, թէ 23 տարիներէ հետէ չէ կրցած ընծեռել այն ամեն օգուտները որ ներելի էր յուսալ· թէ շատ անգամ աւելորդ վիճաբանութիւններով սպառած է իւր ոյժն, և թէ պէտք եղած աջակցութիւնը չէ տուած Ազգային Վարչութեանց։

Թէ այս գանգատներն ո՛ր աստիճան իրաւացի են և ճշմարիտ, դիտաւորութիւն չունինք հոս քննելու։ Անոնց գոյութիւնն իսկ բաւական է սա համոզումն յառաջ բերելու թէ Ազգն աւելի նշանաւոր և արդիւնաւոր ծառայութիւններ կ'ակնկալէ իւր ներկայացուցիչն եղող ժողովէն։

Ի՞նչ են ուրեմն այն պատճառներն որ Ազգ. ժողովն կ'արգիլեն իւր պարտաւորութիւնները կատարելապէս ի գործ դնելէ։ Այս պատճառներն թէև բազմաթիւ են բայց իրենց բընութեամբն երկու կարգի կրնան բաժնուիլ· այսինքն ընդհանուր և մասնաւոր պատճառներու։

Ընդհանուր պատճառներն հետեւանք են գրեթէ այն անտարբերութեան զոր ժողովուրդն ցոյց կուտայ իւր ընտրական իրաւանց կիրառութեան մասին, այս կէտին վրայ խօսիլ մեր յօդուածին նպատակէն դուրս է։ Ուստի զայն իբրև ընտրողաց ուշադրութեան արժանի կարեւոր խնդիր մը վերապահելով ուրիշ առթի՝ այժմ կուզենք քննել և պարզել մասնաւոր կամ ներքին պատճառներն։

Ամէն անոնք որ քիչ թէ շատ ուշադիր և ներկայ եղած են Ազգային Ժողովոյ նիստերուն, դժուարութիւն կրած չեն տեսնելու որ մեր Ազգին ընդհանուր գործոց վրայ հսկող այս գերագոյն կարեւոր ժողովն դժուարին պարագայից մէջ կարող չէ եղած որոշ ուղղութեան մը հետեւիլ։

Շատ բնական էր որ Սահմանադրութեան հաստատութեան առաջին տարիներն, մեր երեսփոխաններն՝ տակաւին անփորձ և անտեղեակ սահմանադրական սկզբանց, այսպէս վարուէին· բայց փոքր առ փոքր պէտք էր փորձառութիւնը և ժամանակիս ոգին ցոյց տար իրենց թէ ինչ ուղղութեան և ընթացից կը պարտաւորէին հետեւիլ աւելի օգտակար ըլլալու համար ազգին, բայց մէկ կողմէ իշխանութեան գլուխ գտնուողներն որ իրենք ևս անփորձ էին ժողովոյ հետ վարուելու եղանակին, և միւս կողմէ ասոնց հակառակորդք իրարու հետ անդուլ մաքառելով չէին կրցած ժամանակ գտնել այսպիսի պայքարի մը առեն՝ գծելու որոշ ուղղութիւն մը որու պէտքն ունէր ժողովը արժանապէս կատարելու համար իւր գերագոյն պաշտօնն։ Հասարակաց կարծեաց արտայայտութեան եղանակի դժուարութիւնն ալ կը նպաստէր այս վիճակին շարունակութեան։ Զմոռնանք բսելու նաև թէ ժողովուրդն որ Ազգային ժողովոյ վրայ մեծ յոյսեր դըրած էր ասոնց ամբողջին իրագործումն չկարենալով տեսնել՝ սկսաւ հետզհետէ անտարբեր ըլլալ և ընտրութեան ուշադիր չըլլալ։ Ասոր հետեւանքն այն եղաւ որ ժողովոյն կարեւորութիւնը ամէն առեն ըստ արժանւոյն չգնահատուեցաւ։

Սակայն գոհացուցիչ է տեսնել թէ Ազգն կուտայ Ընդհանուր ժողովոյ՝ այն նշանակութիւնն, զոր իւր պաշտօնին բնութեամբ պէտք է ունենայ, և թէ այսօր կը գտնուին Ազգային ժողովոյ մէջ փորձառու և կարող երեսփոխաններ և թէ ժողովն չունի այսօր իւր մէջ այն դժուարութիւններն որոց ակնարկեցինք ի վերեւ։ Ուրեմն ի՞նչ կը պակսի Ընդհանուր ժողովոյ, որպէս զի կարենայ գործնականապէս համապատասխանել ժողովրդեան իրաւացի ակնկալութեանց — շատ դիւրին է ասոր պատասխանը — որոշ ուղղութիւն մը հարկաւոր է։

Որոշ նպատակ և ուղղութիւն ունենալու համար հարկաւոր է այն համերաշխութիւնը և փոխադարձ միութիւնը, զորս միմեանց կը պարտին համակարծիք երեսփոխանք։ Այս տեսակ միութիւն մը կը կոչուի կուսակցութիւն և ահա այս կուսակցութեան չգոյութեան պատճառաւ է որ Երեսփոխանական ժողովն պէտք եղած գործունէութիւնը չէ ունեցած։ Իրաւ է որ ասկէ քանի մը տարիներ առաջ փորձ մը եղած է կուսակցութիւն մը կազմելու և ժամանակ մը յարատեւած է, բայց չէ յաջողած։

Որ և է Սահմանադրական ազգի Երեսփոխանական Ժողովոյն մէջ եթէ մտնենք, պիտի տեսնենք կուսակցութիւններ որ կազմակերպուած են զանազան անուններով և որ զանազան սկզբունքներու իրացման կը նըկրտին։ Եթէ մենք ալ կ'ուզենք Սահմանադրական եղանակաւ գործել, անօգուտ չըլլար թերևս այն միջոցներու դիմել, որոնք կը գործադրուին ամեն խորհրդարաններու մէջ։

Քանի որ մենք ալ Սահմանադրական ազգ ենք և Երեսփոխանական ժողով մ'ունինք, պէտք է որ հետեւինք նոյա ընթացքին և ունենանք մեր Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ զօրաւոր կուսակցութիւն մը, որ ունենայ իւր պետը և որու հպատակին այդ կուսակցութեան երեսփոխանք։

Այն երեսփոխանք, որք այսպիսի կուսակցութեան մը պէտքն կ'ըմբռնեն՝ հրաւէր կը կարդանք անոնց միանալու և որոշելու իրենց մէջ այն սկզբունքներն, որոց հաւատարիմ մնալ կը խոստանան։

Այն ատեն պիտի տեսնուի թէ Ազգային ժողովոյ մէջ ինչպէս վիճաբանութիւնք պիտի կարճին և խնդիրներն հեշտիւ լուծում մը պիտի գտնեն, որոշեալ սկզբանց բովին մէջ նախապէս զտուելով, և Ազգային ժողովն պիտի կարենայ աւելի դիւրութեամբ իւր դերը կատարել իբր օրէնսդիր և Համարատու մարմին մը, հսկող Ազգային շահուց վրայ և արժանի ամենայն պատկառանաց։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՐՏԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Պէրլինի դաշնագիրը Թուրքիայէն հող առնող փոքր պետութեանց վրայ պարտք դրած էր մասնակցելու Օսմ. ընդհանուր պարտուց վճարման. որովհետեւ Օսմ. ընդհանուր պարտքը ներկայացնող արտաքին փոխառութիւնք երաշխաւորուած էին Թուրքիոյ նոյն ժամանակուան գաւառաց հասոյթներով, որոց մի մասը պիտի յատկանար արժեթղթոց տէրերն և գլխաւճարներն հատուցանելու։ Երբ այն գաւառաց մի քանին անցան Պուլկարիոյ, Սերպիոյ, Ցռնաստանի և Գարատաղի, արդարութիւնն և արժեթղթոց շահը կը պահանջէին որ այս պետութիւնք, իրենց ստացած հողերուն հասոյթից քանակութեան համեմատ, մէկ մաս ստանձնէին Թուրքիոյ արտաքին պարտուց։ Արդարեւ Ռուսիա և Ռումանիա ևս Թուրքիայէն հողեր առած էին, բայց աշխարհակալութեամբ ստացուած իրաւանց մէկ մասնաւոր մեկնութիւնն այդ երկու տէրութիւններն ազատ կացուց միեւնոյն պարտականութենէն։ Բայց հինգ տարիէ ի վեր որ կնքուած է Պէրլինի դաշնագիրը, մի քանի յօդուածներն, որք վերոյիշեալ չորս փոքր պետութեանց պարտաբաժիններն կը սահմանեն, անգործադրելի մնացած են։ Թուրքիա մի առ մի յանձնած է իւրաքանչիւրին թողուլ որոշուած հողերն։ Այս մեծ զոհողութիւն մ'էր, զոր կայսերական կառավարութիւնը, դաշնագրութեամբ ստանձնած պարտականութիւններն յարգելով, անթերի կատարած է ժամանակին, բայց համեմատապէս փոքր զոհողութիւնն, որ ի փոխարէն այս փոքր երկիրներու բաժնին կ'իյնար, տակաւին իրականութիւն չէ գտած։

Բ. Դուռն և արժեթղթոց բնականապէս գժգոհ են իրաց այս վիճակէն։ Բ. Դուռը քանիցս տէրութեանց ուշադրութիւնն հրաւիրած է Պէրլինի դաշնագրին այս խնդրոյ վերաբերեալ որոշ տրամադրութեանց վրայ, որք մեռեալ տառ մնացած են ցարդ։ Ֆրանսա և Անգլիա, որք Թուրքիոյ նկատմամբ մասնաւոր դիտումներ չունին, և որոց հպատակներուն ձեռքը կը գտնուի Օսմանեան արժեթղթոց մեծագոյն մասը, նկատողութեան առած են Բ. Դրան դիտողութիւններն։ Արժեթղթոց ալ գործի ձեռնարկած են՝ զանազան տէրութիւններն համոզելու համար որ այն չորս փոքր պետութեանց քով իրենց ազդեցութիւնը բանեցնեն, ի պարտաճանաչութիւն հրաւիրելով զանոնք։

Հեռագիրն անցեալ օր ծանուց մեզ թէ արժեթղթոց կարեւորագոյն մասին ներկայացուցիչ Պ. Ժ. Վալֆրէ՝ Բարիզի սեղանաւորական մեծ հաստատութեանց կողմէ յատուկ պաշտօնով մը Բելգրատ գրկուած է։ Պ. Վալֆրէ ծանօթ է մայրաքաղաքիս մէջ, ուր 1880-81ին ի դիմաց Ֆրանսացի արժեթղթոց բանակցեցաւ, և պաշտօնական բաժին մ'ունեցաւ Օսմանեան ընդհանուր պարտուց վերաբերեալ վերջին կարգադրութեան մէջ, որ այնչափ նպաստաւոր եղած է արժեթղթոց և Օսմանեան կառավարութեան միանգամայն։ 1880ին Պ. Վալֆրէ Կ. Պոլիս եկած էր, ընկերակցութեամբ անգլիացի արժեթղթոց պատուիրակ Պ. Ռ. Պուրքի, և գերմանացի, աւստրիացի և իտալացի պատուիրակաց։ Պ. Վալֆրէ նշանաւոր ելմտագէտ մ'է, և իբրեւ դիւանագէտ և լրագրապետ լաւ համբաւ հանած է միանգամայն։

1881 դեկտ. ին ելած կայսերական հրամանագիրն, որ ընդհ. պարտուց նոր կարգադրութիւնը կը վաւերացնէր, կ'ըսէր թէ. (Ը. յօդ. 9 հտ.) «Ընդհ. պարտուց վճարմանց յատկացեալ են նաեւ այն ամեն գումարներ որք Օսմ. կայսերական կառավարութեան կը պատկանին իբրեւ բաժին մասնակցութեան Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Ցռնաստանի՝ Օսմ. ընդհ. պարտուց մէջ, ըստ տրամադրութեանց Պէրլինի դաշնագրին։»

Արդ, Պ. Վալֆրէի արդի պաշտօնն երեք տարի առաջ կատարած պաշտօնին ամբողջացուցիչ մասն է միայն, քանի որ նպատակ ունի ապահովել յայնժամ կնքուած կարգադրութեան սոյն տրամադրութեան գործադրումը։ Զորս պետութեանց իւրաքանչիւրին պարտաբաժինը դեռ որոշուած չէ, ոչ ալ համաձայնութիւն գոյացած է մէն մի պարտաբաժնի վճարման եղանակին նկատմամբ։ Ամենէն հաւանական հաշիւն այն է որ Ցռնաստանի բաժինն կը յատկացնէ 2,131,000 Օսմ. ոսկի. Սերպիոյ բաժինն՝ 2,107,000 ոսկի. Գարատաղի՝ 99,000 ոսկի, և Պուլկարիոյ բաժինն՝ 9,883,000 ոսկի, առանց դպչելու այն հարկին զոր այս վերջին Իշխանապետութիւն պարտի տարուէ տարի հատուցանել Բ. Դրան, ըստ Պէրլինի դաշնագրին։ Զորս բաժիններն այսպէս 14,000,000 Օսմ. ոսկւոյ կը հասնին։

Պ. Վալֆրէ նախ Բելգրատ կ'երթայ, որովհետեւ մեծ տէրութեանց մէջ Ռուսիոյ կառավարութիւնն է միայն, որ պարտաբաժիններու որոշման ու վճարման նկատմամբ ամենէն աւելի ձայն ունենալով հանդերձ, ուզած չէ ցարդ ազդեցութիւն ի գործ դնել Պէրլինի դաշնագրին սոյն յօդուածոց գործադրման համար։ Իրենց պարտքը ճանչելու համար, Պուլկարիա, Սերպիա և Գարատաղ Զարին կառավարութեան մէկ ակնարկին կը նային. և յայտնի է թէ մանաւանդ Պուլկարիոյ բաժինն ամենէն կարեւորն է։ Բայց ճիշդ այս մասին Ռուսիա թեր կ'ընէ իշխանապետութեան, կը փաստաբանէ անոր աղքատութիւնն, և դիտել կուտայ որ եթէ Սոֆիայի կառավարութիւնն արտաքին պարտքեր հատուցանելու կարող լինի, նախ պէտք է վճարէ այն կարեւոր գումար զոր Ռուսիոյ կը պարտի՝ Պուլկարիոյ գրաւման ծախուց համար։ Պ. Վալֆրէ, որ արդէն տեսակցած է Պ. Կիրսի հետ, պիտի ջանայ համոզել Զարին կառավարութիւնն, և Պէրլինի դաշնագրին յօդուածոց բացորոշ հանդամանքն և արժեթղթոց իրաւանց առաջնութիւնը պիտի զգացնէ նմա։ Եթէ Բելգրատի կառավարութիւնը քիչ մը զիջողութիւն ցոյց տայ, միւս տէրութեանց տրամադրութիւններն արդէն նպաստաւոր են Թուրքիոյ և արժեթղթոց միացեալ շահերուն։ Անգլիայէն և Ֆրանսայէն զատ, նաև Իտալիա, Գերմանիա և Աւստրիա սոյն խնդրոյ օր առաջ կարգադրման փափաքող միայն կրնան լինել։ Ու պէտք է յուսալ թէ Պ. Վալֆրէի պաշտօնն յաջողութեամբ պիտի պսակուի։ Եւրոպա այս կերպիւ իւր արդարասիրութեան մէկ փորձը տուած պիտի լինի Թուրքիոյ։ Պէրլինի դաշնագրին կնքուելէն ի վեր, Եւրոպա միշտ պահանջատէրք մը բռնած է Թուրքիոյ նկատմամբ, որ մաս առ մաս կատարած է ինչ որ իւր պարտականութիւնն էր, առանց ի փոխարէն վայելելու ինչ որ իւր իրաւունքն էր։ Օրինա-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ 5

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԹՈՅՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱԹԻԼՆԵՐԸ

Բայց մի սարսափելի դէպք ոչընչացրեց իմ բոլոր գեղեցիկ ցնորքները...

Մի օր յանկարծ մտան մեր արհեստանոցը ոստիկանութեան ֆէրրաշները, վարպետիս կալանաւորեցին, արհեստանոցը շրջապատեցին զինուորներով, սկսեցին խուզարկութիւններ անել. Վարպետիս հետ կալանաւորվեցան մեր աշակերտներից ու բանւորներից շատերը։ Ես փախայ. ինձ բռնել չը կարողացան։

Երեկոյ էր. արևը մայր էր մտել. գիշերային խաւարը հետզհետէ տարածվում էր երկրի վրա։

Ես առանց կանգ առնելու, վազում էի ինչպէս մի սրընթաց եղջերու, բայց ինքս էլ չը գիտէի, թէ ո՛ւր էի գնում։ Երկիւղն ու սարսափը ինձ առաջ էին մղում։ Ես լաւ գիտէի, թէ ի՛նչ բան է պարսկական ֆէրրաշը, և ի՛նչ աւսկալի հետեւանք կարող է ունենալ մի քանի ժամ առաջ պատահած անցքը։

Երբ բոլորովին մթնեց, կանգնեցի, որ փոքր ինչ հանգստանամ։ «Ո՞ւր գնամ» — այդ հարցը ծագեց իմ գլխում։ Մտածում էի, մտածում և ոչ մի ելք չէի գտնում։ Եթէ մեր տունը գնայի, այնտեղ էլ կարող էին յայտնվել ֆէրրաշները։ Յուսահատութիւնը խեղդում էր ինձ. ամբողջ մարմնով դողում էի։

Մինչ այդ տագնապի մէջ էի, յանկարծ լսեցի իմ անունը. մէկը կանչում էր ինձ։ Զարհուրանքը բոլորովին տիրեց ինձ. Նա մօտեցաւ.

— Մուրադ, ասաց նա, — ի՞նչու ես այսպէս շփոթված, ի՞նչ է պատահել քեզ հետ։

Ես հանգստացայ։ Ինձ հետ խօսողը իմ ծանօթներից մէկն էր։ Նա մի լաւ պատանի էր, որին կոչում էին Ասլան։ Ես պատմեցի նրան մի քանի ժամ առաջ պատահած դժբախտութիւնը։ Նա փոքր ինչ մտածեց, յետոյ ասաց.

— Եկ ինձ հետ, մենք չենք թողնի, որ դու ֆէրրաշների ձեռքը ընկնես։

Այդ «մենք»-ից ես հասկացայ, որ նա մենակ չէր, այլ ուրիշ ընկերներ ևս ունէր։

Նա տարաւ ինձ իր ընկերների մօտ. մէկի անունը Կարօ էր, միւսինը Սագօ։ Դրանք որբ պատանիներ էին, անտուն, անտեղ, անհայր եւ անմայր։ Ապրում էին երկնքի թռչունների նման, քնում էին այնտեղ, ուր տեղ մթնում էր օրը։ Երեքն էլ հասակակից էին ինձ հետ։ Ես առաջուց ծանօթ էի նրանց հետ, և լաւ ծանօթ. Նրանք Հին-քաղաքի դպրոցի աշակերտներից էին, սովորում էին մի քահանայի մօտ, որին կոչում էին տէր-Թօդիկ։ Մի անգամ այդ երեքն էլ փախան նրա դպրոցից եւ բոլորովին անյայտացան։ Այն օրից անցել էին մի քանի ամիսներ. այժմ առաջին անգամ կրկին հանդիպում էի վաղեմի ծանօթներիս։

— Մուրադ, ասաց ինձ նրանցից աւելի մեծը, Կարօն, — եթէ մեզ մօտ մնալու լինես, դու ազատված կը լինես վտանգից։

— Մուրադը մեզ հետ ընկեր կը դառնայ, մէջ մտաւ Սագօն։

— Ես էլ այդ նպատակով բերեցի նրան, աւելացրեց Ասլանը։

Այդ ի՞նչ ընկերութիւն էր, ի՞նչով կարող էի ես ընկեր դառնալ նրանց հետ, — այդ մասին ոչինչ չը խօսեցին։ Բայց ես գիտէի, թէ այդ մոլաշրջիկները ովքեր են, կամ ինչ տեսակ տղերք են։ Նրանք դեռ տէր-Թօդիկի դպրոցում եղած ժամանակ, յայտնի էին իրանց ճարպկութիւններով և զանազան արկածներով։ Նրանց մասին մարդիկ լաւ չէին խօսում, որովհետեւ նրանք փոքրիկ սրիկաներ էին...

Ես խոստացայ նրանց մօտ մնալ, մինչեւ տեսնէինք, թէ վարպետիս գործը ինչով կը վերջանար։ Իմ նոր ընկերները ուրախացան։

Ամառ էր։ Բաց երկնքի տակ ամեն տեղ կարելի էր օթեւանել։ Ա՜խ, ո՛րքան լայն և ընդարձակ է Աստուծոյ աշխարհը, ո՛րքան ախորժելի է, երբ նրա մէջ ազատ ես և չար մարդիկ չեն նեղացնում քեզ...

Երբ հանգստացայ, երբ բոլորովին ուշքի եկայ, այն ժամանակ միայն հասկացայ, որ մեր գիւղից շատ հեռու չեմ գտնվում։ Մեր գիւղը շրջապատած էր լայնատարած այգիներով և ձեռատունկ անտառներով։ Այդ անտառներից մէկի միջումն էինք գտնըվում։ Լուսնկայ գիշեր էր։ Բայց ծառերի խտութեան մէջ չէր թափանցում լուսնի արծաթափայլ լոյսը։ Իմ նոր ընկերները ծառերի ճիւղերից հիւսել էին այդ անտառում մի փոքրիկ տաղաւար. Նրա մէջ նստած էինք։ Նրանք ինձ հաց տուին, խմեցրին, աշխատում էին ամեն կերպով մխիթարել ինձ։ Գիշերը քնեցի ես խիստ անուշ քնով։

Անցան մի քանի օրեր։ Ես գտնըվում էի բոլորովին ապահով դրութեան մէջ և ամենեւին երկիւղ չունէի, թէ անտառների այն մոռացված խլութեան մէջ, ֆէրրաշները կարող էին գտնել ինձ։ Բայց ինձ անհանգստացնում էր վարպետիս վիճակը. ես մտածում էի իմ մօր, իմ քոյրերի մասին։ Ինձ յայտնի էին պարսից դատաւորների անիրաւութիւնները. ես գիտէի, երբ որ և իցէ յանցաւոր փախչում է, ձեռք չէ ընկնում, այն ժամանակ նրա փոխարէն կալանաւորում են նրա մերձաւորներին, սկսում են չարչարել, մինչեւ յանցաւորը յայտնվի։ Բայց ի՞նչով էի յանցաւոր ես, ի՞նչ էի արել, կամ ի՞նչ մեղ ունէր վարպետս։ — Ինձ ոչինչ յայտնի չէր։

Ընկերներս հանգստացնում էին ինձ, խոստանում էին, թէ ճիշտ տեղեկութիւններ կը բերեն թէ վարպետիս և թէ մեր ընտանիքի դրութեան մասին, բայց դեռ որոշ ոչինչ չէին ասում։

Օրըստօրէ ընկերներիս հետ աւելի մտերմանում էի և աւելի ընտելանում էի նրանց սովորութիւններին։ Այդ ուրախ, մշտազուարթ պատանիները այժմ այն չէին, որպէս ես տեսել էի, որպէս ես ճանաչում էի նրանց, երբ դեռ տէր-Թօդիկի դըպրոցում սովորում էին։ Այժմ բոլորովին փոխվել էին։ Այդ դպրոցի աշակերտներից շատերի հետ ես ծանօթ էի, որովհետեւ դպրոցը գտնըվում էր մեր արհեստանոցի մօտ։ Երբեմն ես գնում էի այնտեղ, որ տեսնեմ, թէ ինչպէս են սովորում աշակերտները։ Ես նրանց ուսման մասին դատել չէի կարող, բայց զարմանում էի, տեսնելով, որ համարեա բոլորը ապուշ, բթամտացած տղերք էին, կարծես, նրանց մէջ շունչ եւ հոգի չը կար։ Վարժապետի մշտական երկիւղը չինել էր այդ ողորմելիներին կենդանի դիակներ։ Ես չէի տեսնում նրանց մօտ զուարթ երեսներ, ինձ երեւում էր, թէ արտասուքը միշտ հոսում էր նրանց աչքերից։ Երկիւղը, մի գուցէ ընկերը մատնէր իրան, չինել էր բոլորին կասկածոտ և կեղծաւոր։ Մեծի և ճիպոտների ուժով աշակերտների գլուխներում միտք տարածելը, չինել էր նրանցից մի տեսակ կապիկներ, որոնք չեն կարող որոշել իրանց խաղի ձեւերը, մինչեւ խաղցնողը չէ շարժում ձեռքի գաւազանը։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

կի համար, միենոյն դաշնագիրքն, որ Թուրքիոյ վրայ պարտք կը դնէր Թեսալեան Ցունաստանի թողելու և Կուսինէն ու Բրավան Գարատաղի, իրաւունք կուտար նմա զօրք դնելու Պալքանից վրայ և տարեկան տուրք մը ստանալու Պուլկարիայէն ։ Իւր պարտքերը կատարեց Թուրքիա, բայց չվայելեց իւր իրաւունքներն ։ Աստ յայտնի անարդարութիւն մը կայ։ Մեր պաշտօնակիցներէ ոմանք մօտերս սոյն խորհրդով պահանջեցին իսկ որ Եւրոպական տէրութիւնք թոյլ տան Թուրքիոյ զօրք զրկելու Պալքաններ · բայց մեք առ այժմ առանց այնչափ յառաջ երթալու, կ'ըսենք թէ տէրութիւնք կրնան գոնէ պնդել որ վճարուին պարտաբաժիններն, և այսպէս գործադրուի իրենց ստորագրութիւնը կրող դաշնագրին ամենէն որոշ և իրական տրամադրութեանց մին։ Մեք մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայենք այս արդարասիրութեան գործին, որ ոչ միայն արժէտեարց և Օսմանեան կառավարութեան ինչ ինչ նիւթական պահանջներուն գոհացում պիտի տայ, այլ և կայսերական կառավարութեան մտաց վրայ լաւ տպաւորութիւն մը յառաջ պիտի բերէ Եւրոպիոյ տրամադրութեանց նկատմամբ։ Ի Կ. Պոլիս յայնժամ պիտի մտածուի թէ Եւրոպական տէրութիւնք եթէ մերթ ընդ մերթ ինչ ինչ անախորժ պահանջումներու վրայ կը պնդեն, գիտեն նաեւ յարգել ինչ որ Թուրքիոյ իրաւունքն է ։ Արդարասիրութեան և անկողմնակալութեան այսպիսի փայլուն գործ մը նոր կշիռ մը պիտի տայ Եւրոպական բարեկամ տէրութեանց խորհուրդներուն, երբ ուզեն ուրիշ առիթներով իրենց ազդեցութիւնն ի գործ դնել ուրիշ տեսակ խնդրոյ նկատմամբ · մինչդեռ այժմ կայսերական կառավարութիւնն այն տպաւորութեան ներքեւ կը գտնուի թէ Եւրոպական տէրութիւնք Արեւելից կողմն ուրիշ նպատակ չունին բայց եթէ դաշնագրական մէկ մէկ յօդուած իրենց մտաց փաթթելով անհաճոյ խնդիրներ յարուցանել, առանց ամենեւին ի նկատ առնլու կայսերական կառավարութեան արդարացի պահանջումներն ։ Բայց, օրինակի համար, եթէ Պ. Վալֆրէի պաշտօնն յաջողութեամբ պսակուի, և Պուլկարիա, Սերպիա, Գարատաղ և Ցունաստան իրենց բաժնին իյնած պարտքերն հատուցանելով, Օսմ. գանձուն վրայ ծանրացող բեռ մը թեթեւցնեն, այս տեսակ կասկածի մը տեղի չպիտի մնայ ։ Ապա ուրեմն, մերջատագոված կարգադրութիւնն ո՛չ միայն ընդհանուր արժէտեարց և Թուրքիոյ, այլ նաեւ Եւրոպական տէրութեանց համար նպաստաւոր պիտի լինի, որոց և Բ. Դրան միջեւ յարաբերութեանց աւելի բարեկամական և հետեւապէս առաւել ազդեցիկ ուղղութիւն մը տալու պիտի ծառայէ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովն՝ որ երէկ Հալաճեան Բարսեղ էֆէնտիի ատենապետութեամբ գումարեցաւ, բաց յայլոց՝ հետագայ տնօրինութիւններն ալ ըրած է ։

1.— Ժողովն Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հօր տեղեկագրէն իմանալով, որ Հելլենական դեսպանատան թարգմանը կպահանջէ Հայկական դաւանութիւնն ընդունող Միջագիւղցի Ցոյն օրիորդն իբրեւ Հելլենական հպատակ և իբրեւ անչափահաս, որոշեց՝ ո՛ր և է տնօրինութիւն ընելէ յառաջ, Բ. Դրան հրահանգն առնուլ թէ ի՛նչպէս վարուիլ արժան է Հելլենական դեսպանատան այս պահանջմանց առջեւ ։

2.— Ժողովն զբաղեցաւ՝ ազգային Դատաստանական խորհրդոյ անդամոց միոյն վրայ եղած ամբաստանութեան խնդրով ։ Ամբաստանող և ամբաստանեալ ներկայացան ։ բաւական հարցափորձ եղաւ · սակայն քննութեան շարունակութիւնն մնաց առաջիկայ նստին, և ամբաստանողին պատուիրուեցաւ՝ պէտք եղած վկաներն ու ապացոյցներն մատուցանել ։

3.— Ակնայ վիճակին Առաջնորդ Գեր. Սրուանձտեանց հեռագրած է ի Պատրիարքարան, թէ հրաժարական տուած է Գաւառական ժողովին, և Ազգային Վարչութեան հրամանին կսպասէ՝ Պոլիս ուղեւորելու համար ։ Ժողովը տեսնելով այս հեռագիրն, որոշեց չընդունիլ Գեր. Սրուանձտեանցի հրաժարականը, և ինչպէս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ալ պատշաճ դատած էր՝ հեռագրել առ նա թէ կրնայ Յարութեան տօնէն յետոյ այցելութեան համար մայրաքաղաքս գալ և դառնալ ։

4.— Դիւանատունը Ժողովին ներկայացոյց Ատանայի Վսեմ. կուսակալէն եկած հեռագիրն, որ՝ ինչպէս երէկ ծանուցած եմք՝ Ատանայի Միութիւն Ս. Ուխտի անուն ընկերութեան անդամոց աքսորման լուրն կը հերքէ իբրեւ երեւակայական ինչ ։

5.— Տնտեսական Խորհրդոյ առաջարկութեամբ յանձնախումբ մը կարգեցաւ՝ Պատրիարքարանի եւմըտից վիճակին բարւոքման և այլ բարեկարգութեանց համար պէտք եղած միջոցներն խորհելու և տեղեկագրելու պաշտօնով ։ Այս յանձնախմբին անդամք են Քաղաքական Ժողովոյ անդամներէն տօքթոր Ալյավդեան և Քիւքճիւեանլեան Կարապետ էֆէնտիներն, և Տնտեսական Խորհրդոյ անդամներէն Կամսարական Խաչիկ և Ջօպանեան Միհրան էֆէնտիներն ։

6.— Եգիպտոսի ազգային պատուիրակ Ստեփան փաշա Ալեանեան՝ Գահիրէի ազգային ժողովոյ ընտրութեան գործն ըստ Սահմանադրութեան աւարտած և ի Պատրիարքարան տեղեկագրած ըլլալով՝ ժողովն որոշեց վաւերացունել զանոնք, ինչպէս նաեւ Տ. Կարապետ քահանայի առաջնորդական առժամանակեայ տեղապահութեան պաշտօնը ։

Ըստ որոշման կաթուղիկոսական յանձնաժողովոյ՝ երէկ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Տ. Խորէն և Տ. Մատթէոս սրբազաններու, և վսեմ. Նուրեան էֆէնտիի, գնաց Ռուսական դեսպանատունը, և Կաթողիկոսական խնդրոյ վրայ երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Վսեմ. դեսպանին հետ, որոյ վրայ առ այժմ աւելի տեղեկութիւն տալ հարկ չեմք համարիր ։

Նորին Սրբազնութիւնն երէկ երեկոյ Կիւմիւշկերտան եղբարց տունը հիւր եղաւ ։

Գատը գիւղի թատրոնին մէջ շաբաթ գիշեր վայելուչ ու շքեղ կերպիւ պարահանդէս մը տրուեցաւ, գիւղին Արամեան երկսեռ վարժարանին ի նպաստ՝ ընդ հովանաւորութեամբ գաղղիական մեծապատիւ հիւպատոսին ։ Բազմաթիւ նշանաւոր օտարազգիք ալ ներկայ գտնուեցան ։ Մեծ. Հիւպատոսն քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս բացակայ գտնուելուն պատճառաւ, Փոխանորդն պատուեց պարահանդէսն իւր ներկայութեամբ ։

200 Լիրայի գումար մը զուտ հասոյթ մնացած է վարժարանին համար, որ արտաքոյ կարգի նպաստի կկարօտէր, որովհետեւ՝ ինչպ՛ս յայտնի է, թէպէտ մեծաւ փութաջանութեամբ կվերականգնին վերջին հրդեհէն այրած ազգային կալուածներն, սակայն նոցա հասոյթն ըստ մեծի մասին յատկացեալ է վերաշինութեան համար եղած փոխառութեան վճարման ։

Զենք կրնար առանց շնորհակալութեան անցնիլ՝ յիշեալ արտաքոյ կարգի հասոյթն ձեռք բերելու համար աշխատող պատուարժան անձինքն, ինչպէս նաեւ պարահանդիսին կարգադիր մասնաժողովն ։

—

Էսայեան Մկրտիչ էֆէնտի՝ որոյ Կեսարիայէն ազգային երեսփոխան ընտրուած ըլլալն ծանուցինք երեքշաբթի օրը, հրաժարեր է ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ուգայ կը հասնի Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց պարահանդիսի օրն ։ Պարահանդէս մը, որ կը տրուի ի նպաստ ա՛յնքան սուրբ նպատակի մը յաջողութեան որպիսի է սոյն ազգօգուտ Ընկերութեանց նպատակն, բարեպաշտական գործի մը կերպարանք կ'առնու ու անոր արդիւնաւորման նպաստել նուիրական պարտք կը դառնայ ամէն Հայու ։ Մտածենք մի անգամ թէ ո՛րքան կարեւոր, ո՛րքան փրկաւէտ է այս վսեմ գործ, զոր ստանձնած են Միացեալ Ընկերութիւնք, և պիտի տեսնենք թէ ո՛րչափ անհրաժեշտ է որ փայլուն յաջողութեամբ պսակուի այս ձեռնարկ որ կոչուած է սնունդ հայթայթել անոր և օգնել նորա յարատեւութեան ։ Այդ գործն է Հայաստանի լուսակարօտ մանկտւոյն տալ կրթութեան բարիքն, ջամբել անոր բարոյական կենաց հացն ։ Տգիտութիւնը, որ իր մագիլները դրած է մեր վրայ, մեծագոյն չարիքը կը գործէ մեզ ու կորստեան խոր անդունդներ կը փորէ մեր ոտից տակ ։ Ո՞չ ապաքէն տգէտն ամենաթշուառ արարած մ'է՝ անծանօթ ամէն այն բաներու որ իր շուրջ կան ու տեղի կ'ունենան, անգէտ իւր իրաւանց ու պարտուց, անգէտ նոյն իսկ իր անձին զոր չճանչէր, և հետեւապէս անկարող մասնակցելու քաղաքակրթութեան բարեաց ո՛րքան և սոքա աճին ու բազմանան իւր բոլորտիքն ։ Երբ ժողովուրդ մը կը տառապի տգիտութեան աղիտաբեր հիւանդութեամբ, ամէն դարման անօգուտ է՝ եթէ նախ չը փարատի իւր միտքը պատող խաւարը, եթէ նախ նորա իմացականութիւնն զինք կաշկանդող նախապաշարմանց շղթաներէն չազատի ու ճշմարտութեան լուսով չվարժի դիտել իրերն ու ճանչել զանոնք։ Ուրեմն ա՛յն որ կը ձեռնարկէ տգէտը հերահանգել, ա՛յն մեծագոյն բարիքը կը գործէ աշխարհի մէջ, վասն զի չարեաց արմատը կը կտրէ, վասն զի ճշմարիտ երջանկութեան աղբիւր կը բղխեցնէ ։ Եւ այսպիսի գործ մը կը կատարեն Միացեալ Ընկերութիւնք ուսում տալով հրիսպէս հազարաւոր տգէտ էակաց ։

Բայց Միացեալ ընկերութեանց այս ազգասիրական ու մարդասիրական նպատակի գործադրութեան համար հազարաւոր ոսկիներ հարկաւոր են, ո՛չ միայն որպէս զի նոքա հետզհետէ ընդլայնեն իւրեանց գործունէութեան դաշտն, այլ նաեւ կանգուն պահելու համար նոյն իսկ ցարդ հիմնուած կրթական հաստատութիւններն որոց թիւ ՆՐԵՍՈՒՆ է ։ Այսքան կրթական յարկեր արդիւնաւոր յարատեւութեան մէջ պահելու համար, Միացեալ ընկերութիւնք պէտք ունին ընդհանուր և մասնաւոր տեսուչներու, բազմաթիւ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ու թէ՛ կեդրոնին և թէ՛ գաւառաց մէջ այլ և այլ պաշտօնէից, և պարտին մեծամեծ ծախսել գրական և ուսումնական բազմաբիւր պիտոյից համար, որպէս ցոյց կ'ուտայ իւրեանց մանրամասն տեղեկագիրը ։ Այս ամէն ծախուց համար մեծագումար դրամ հարկաւոր է, և ինչ որ բաժանորդագրութեամբ և նուէրներով կը հանգանակուի՝ սոյն ծախուց մէկ մասը միայն հոգալու կը ծառայէ ։ Ահա սորա համար Միացեալ Ընկերութեանց Տնօրէն ժողովն ստիպուած է ամէն տարի բացառիկ միջոցի մը — պարահանդիսի — դիմել և այս առթիւ ընդհանուր կոչում մ'ընել ամէն Հայերու ազգասիրութեան ։

Կա՞յ միթէ գումար մը որ տրուի աւելի նուիրական նպատակի համար ։ Պէտք չէ աչքի առջեւ բերել պարահանդիսի շուքն ու փայլը, հաճոյքն ու հրճուանքն որք վաղանցուկ են, այլ այն անմեղ ու տառապագին մանկանց երջանկութիւնն որոց կրթութիւնն ու ապագայն պիտի ապահովուին այն գումարներով որք այս առթիւ պիտի նուիրուին Ընկերութեանց ։ Այն երաժշտութեան հետ խառն, որ պիտի լսուի Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ պարահանդիսի գիշերն, պէտք է լսել նաեւ այդ մանկանց օրհնութեան ձայներն որք աւելի քաղցր երաժշտութիւն մը կը կազմեն, և հոն վայելուած հաճոյից հետ պէտք է յուշ ածել այն ներքին գերագոյն հեշտութիւն զոր կ'զգայ մարդ բարիք ընելով իւր ընկերին ։ Ոսկին՝ մնալով գանձուն կամ քսակին մէջ՝ պիտի կրնա՞յ այսքան բարիք ու հոգեկան զուարճութիւն հայթայթել, և նոյն իսկ չ՞արժէր որ մարդ խնայէ իւր նուազ կարեւոր ծախքերէն՝ մասնակցելու համար ա՛յսքան բարենպատակ ձեռնարկի մը ։ Իբրեւ Հայ և իբրեւ մարդ, ամենուս խիղճն պարտք չը՞ դնէր մեր վրայ նուիրել մեր բաժինը և նոյն իսկ սովորականէն աւելի առատաձեռն ըլլալ, վասն զի եթէ կայ պարագայ ուր հարկ և գովելի իսկ է առատաձեռնութիւն՝ ա՛յն ալ այս պարագայն է ։

Ուրեմն, պարտաւոր են ամէն Հայեր սիրալիր ընդունելութիւն ընել անոնց՝ որք կը ներկայեն այս պարահանդիսի տոմսերն, պէտք է գնել անոնցմէ ա՛յնչափ աւելի որչափ շատ պարտք է ։ Քաջալերենք Միացեալ Ընկերութիւնքն որք գերապանցապէս ազգօգուտ հաստատութիւն մ'են և՝ ճչդիւ խօսելով ամենէն մեծ գործերէն մին կը կատարեն մեր մէջ ։ Պէտք է անձնասիրութիւնը և ազգասիրութիւնը դնել գործին մէջ, և ընել այնպէս որ պարահանդիսի արդիւնքն գոհացնէ մին ու պատիւ բերէ միւսին ։ Հզօրապէ՛ս օժանդակենք յանուն ազգային յառաջդիմութեան եղած այս գերազնիւ ջանից, և յառաջադիմութիւնը՝ փոխարէն բարիք պիտի տեղայ մեր վրայ առատօրէն . . . ։

* * *

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ԹԱՂՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Տրապիզոն · 22 Յունուար 1884

Հինգշաբթի օր ժամ հինգին, դագաղն Եպիսկոպոսական զգեստով զարդարեալ՝ աղջկանց Նորականոյց վարժարանի (Առաջնորդարանի բակին մէջ է) ներքնայարկն տանելով տան կարգն կատարեցաւ ։ Յունաց Գեր. Ս. Առաջնորդն 20 քահանաներով զգեստաւորեալ և խաչերով վարժարան եկաւ, կառավարութեան բոլոր պաշտօնեայները բաց ի Վսեմ. Սըրրի փաշայէն (անձնական տկարութեան պատճառաւ չէր եկած), հրամանատար Հասան փաշան և այլք իրենց համազգեստով, քաղաքս գտնուած կանոնաւոր զօրքերն, ոստիկանապետն ոստիկաններով և ժանտարմաներով · Եւրոպական տէրութեանց բոլոր հիւպատոսներն, թարգմաններն իրենց գաւազներով և համազգեստով · Միսիոնար Մատր Բարմէյին և ամբողջ Բողոքական հայ եղբարք, Թուրք և Յոյն երեւելիներն և բոլոր հասարակութիւնք, պատուելով զԱզգն և իրենց սիրելի հանգուցեալ առաջնորդն՝ հաճած էին գալ և իրենց ներկայութեամբը իրենց համակրութիւնն ու ցաւակցութիւնն յայտնել։ Մոռցայ յիշել հայ Հռովմէականաց երեւելիներէն միայն մէկ քանին և ամբողջ լուսամիտ ազգասէր երիտասարդներն ։ Ժամը 5 ½ին ժողովուրդը կարգ կարգ առջեւէն երգեցիկ մանկունք և դպիրք թեւերնին սեւ շղարշ կապած, սեւ ժապաւէնով մոմեր ի ձեռին կարգաւ, հայ քահանայներն զգեստաւորեալ մէկ կողմէն, Յոյն կղերներն ևս զգեստաւորեալ միւս կողմէն, Յունաց Գեր. Առաջնորդն մէջտեղէն · հիւպատոսք և թարգմանք թեւ թեւի տուած քահանայից ետեւէն ։ Քաղաքական ժողովոյ անդամք մեծ մոմեր ի ձեռին կարգաւ հիւպատոսաց ետեւէն · Նորին Սրբազնութեան շքանշաններն սեւ թաւշեայ բարձիկի մը վրայ սեւ շղարշով ծածկուած, ժողովոյն երիցագոյն անդամ Մեծ · Փիլիպպոս էֆէնտի Մուրատեանի ձեռքը, ժողովականաց մէջ տեղէն · առանց կը հետեւէին ազգային ժողովէն, հայ ուսուցիչներէ, ուսանողներէ, և հասարակութեան կողմէ նուիրեալ պսակներն սեւ շապիկ հագած երիտասարդներու ձեռք, 2 Հայ և 2 Յոյն քահանաներ զգեստաւորեալ՝ դագաղը կը վերցնէին · դագաղին երկու կողմէն 30 էն աւելի ազգային վարժարանի նախկին աշակերտք թեւերնին սեւ շղարշ կապած կը հետեւէին · կարգադիր մասնաժողովոյ անդամք, որք են՝ Ն. Ս. փոխանորդ Տ. Բարդուղիմէոս հայրն սեւ փիլոնով, երկրաչափ Խորասանճեան, Շէհրիկեան Յ. Ֆէթվաճեան Մ. Ս. Ներսէսեան Մ. Մեղաւորեան Յ. և այլ էֆէնտիք, Տիրատուրեան, Յ. Մախոխեան, Գ. Ֆնտգլեան, Գ. Տ. Համբարձումեան Գ. պարոնայքն սեւազգեստ՝ սեւ ձեռնոցով՝ ամէն կողմ կը հետեւէին կարգապահութեան համար · զօրաց մէկ մասը առջեւէն, միւսն՝ դագաղին ետեւէն ընդ հսկողութեամբ Հասան փաշայի · ոստիկաններն կարգաւ երկու կողմէն շղթայձեւ, տասը հազար հոգւոյ հոծ և խուռն բազմութեամբ շրջապատուած դագաղն՝ աղջկանց Նորականոյց վարժարանի դռնէն դէպ ի եկեղեցին ուղեւորեցան։

Ճանապարհի երկու կողմն ամէն ազգի երեւելեաց տանց և շէնքերէն վարդի թերթիկներ կը թափէին և անուշահոտ ջրեր կը սրսկէին, դպիրք ողբասաց շարական երգելով, քանի մը տեղ հանգիստ ընելով եկեղեցի մտան ։ Յունաց Գեր. Ս. Առաջնորդ հայրն՝ մեր եկեղեցւոյն փոքր ըլլալն կանխաւ գիտնալով՝ բակի դուռն գոցել հրամայեց ։ Արդէն բակն և Ս. Եկեղեցին խուռն բազմութեամբ լեցուած էին · բոլոր հանդիսականները Ս. Եկեղեցի մտան փոքրիկ արարողութենէ մը յետոյ ։ Վարդիկեան Մ. էֆ · Դամբանական մը կարդաց հայերէն, հանգուցեալ Ս. Հօր բարեմասնութիւնքն, ընտիր յատկութիւնները և նուրբ քաղաքագիտութիւնը գովեց · դամբանականը վերջանալուն՝ բոլոր հանդիսականք Ս. աջն համբուրելով մեկնեցան տխուր սրտով · գիշերն մինչեւ ժամ 5 ի տես դրուած էր, բաց էր Ս. Եկեղեցւոյ դուռը ամէն անոնց՝ որք կը փափաքէին վերջի հրաժեշտի ողջոյնը տալ՝ գունդագունդ ամէն ազգէ կը դիմէին Ս. աջը համբուրելու ։ 3 ժամ հեռաւորութեամբ (ծովեզերքէն) 2 Յոյն կին նաւակ նստած եկած էին իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու ։

Հետեւեալ օրը (ուրբաթ) առաւօտեան ժամերգութենէն յետոյ, կէս ժամ դադար առնել ստիպուեցան · կարգադիրք՝ Հայ հասարակութենէն, որը համոզելով, որը աղաչելով եկեղեցիէն դուրս հանեցին, որ օտարազգի պաշտօնական և պատուաւոր անձինք հանդիստ լինին, արդէն կանանց արգիլուած էր՝ առաւօտեան ժամերգութեան ներկայ գըտնուիլ ։ Ողջոյնի ատեն օծման Ս. և տխուր հանդէսը արտասուաթոր աչօք կատարուեցաւ, Ս. պատարագէն յետոյ · նախորդ աւուր հանդիսին ներկայ գտնուող պաշտօնական և պատուաւոր անձինք, հիւպատոսներն, Յունաց Գեր. Ս. Առաջ. Հայրն դարձեալ 20 քահանայներով, խաչերով և զգեստաւորուած՝ թաղման կարգին, Ս. Եկեղեցի մտան ։ Երբ արարողութիւնը վերջացաւ, Ն. գերապատուութիւնը աւետարան ևն. կարդալով, ազդու և սրտառուչ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ Յունարէն, հանգուցեալ Ս. Հօր մարդասիրութիւնը, քրիստոնէավայել ընթացքը, անխտրութիւնը և արարքն ջատագովեց · Հայոց ազգին հոգեւորականներուն ընտիր անձաւէ մը և Պոնտացիներուն բարեջան հովուէ մը զրկուելնուն վրայ ցաւ յայտնելով վերջացուց ։

Կարգադիր մասնախմբի անդուլ ջանից շնորհիւ Նախորդ աւուր եղանակաւ Ս. եկեղեցիէն սկսան ուղեւորիլ դէպ ի Առաջնորդարանի պարտէզն · սակայն այլ ճանապարհաւ, մեծ հրապարակէն անցնելով երբ դագաղն հասարակաց պարտէզին առջեւ հասաւ, բարձր սեղաններու վրայ հանդչեցուցին որ հանդիսականներով լուսանկարն առնուի ։ Տասը րոպէէն յետոյ՝ դարձեալ սկսան առաջ երթալ ։

Ըստ սովորութեան 7 անգամ հանգիստ կատարուեցաւ · մէկ աւետարան Հայ՝ և մէկ աւետարան Յոյն քահանայք կարդացին ։

Ամեն ազգէ կանայք ճամբուն վրայ գտնուած շէնքերու մէջ խռնուած էին · պատուաւոր անձանց շէնքերու ճակատն սեւ կտաւով ծածկուած էր, վարդի թերթիկներ կը թափէին և անուշահոտ ջուրեր կը սրսկէին ։

Թափօրը Առաջնորդարանի մեծ դըռնէն պարտէզ մտնելով, դագաղը տապանի քով վար դրուեցաւ · նախ՝ Մեղաւորեան Յ. էֆէնտի ճառախօսեց, յետոյ շաքարագործ Կիւրեղեան Պետրոս էֆ. Հռովմէական ազգայինը, ոտանաւոր ողբ մը կարդաց, որուն առաջին տողերը իւր վաճառատան ապակիներուն վրայ ևս գըրած էր այսպէս, "Այլ չէք մեր Հայր Պոնտոսին . Թող ողբ լցի Հայոց ազգին,, ։

Ասոր յաջորդեցին Միսիոնար պատ. Բարմէյըր՝ հայերէն · պատ. Կարապետ Կեսարացին՝ Թուրքերէն լեզուով ։ Արդէն Հայ աւետարանականք Ն. Ս. Հօր մահուան վայրկենէն մինչեւ թաղման վայրկեանը իրենց ժողովարանի զանգակը մեր զանգակներուն հետ տխուր կը հնչեցնէին · զանգակատունը և ժողովարանի արտաքին դուռը սեւ կտաւով ծածկեալ էին և վերջնոյն վրայ Սաղմոսին այս տունը գրած էր "Երանելի են այն մեռեալները որոնք Տէրոջմով կը ննջեն,, ։

Յետոյ կարդացին դարձեալ Հռովմէական ազգայիններէն ազնիւ և լուսամիտ Պ. Սրապիոն և Պ. Կոմիտաս Հէքիմեանք · առաջինը՝ ռուսական շոգենաւուց ընկ. գրագիրներէն մին է, երկրորդը՝ Անգղիոյ հիւպատոսի թարգմանն ։

Թէպէտ առջի աւուր հանդիսին, Վսեմ. կուսակալը չկրցաւ ներկայ գըտնուիլ, սակայն թաղման ժամուն Առաջնորդարանի վերի մեծ սրահի պատուհանէն կը դիտէր, և ազգային մեծամեծաց խորին ցաւակցութիւն յայտնելով մեկնեցաւ ։

ԱՌԱՋԻՆ ՑՈՒՑԱԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱՑ
ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻ

Հետեւեալ ցանկը մեզ հաղորդուած է հրատարակելու խնդրանօք ·

Բաժնէգին 20 ֆրանք

Տեարք	Բաժին
Գեր. Մելքիսեդեկ եպիսկոպոս Առաջնորդ Զմիւռնիոյ ։ (1)	2
Յովսէփ Չէլէպի Եուսուֆեան	5
Գարեգին Յովհ. Բաբազեան	10
Խ. Մար'ոսեան ('ի Բոր Սայիտ)	25
Հռիփսիմէ տիկին Գ. Կոստանդեան	5
Տէր Յովհաննէս քահանայ	1
Ստեփան Յ. Տէտէեան	5
Մատթէոս Պալեօզեան	3
Մարգար Ապրօ	5
Եղբարք Վարպետեան	3
Աբրահամ Կարապետեան	1
Յակոբ Մերկերեան	2
Մկրտիչ Հալէպլեան	1
Գէորգ Խորասանճեան	1
Մարգար էֆ. Ունճեան	1
Ստեփան Մարկոսեան	1
Մարտիրոս Ալփիարեան	1
Խաչատուր Յ. Էբիզեան	1
Պօղոս Թօքաթլեան	1
Մինաս Վանդգէտեան	1
Յակոբ Թարչինեան	1
Գասպար Մարկոսեան	1
Մօզէր	1
Սարգիս Աքճալեան	1
Կոստանդ Ա. Բիասեան	1

ԵՐԿՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱՑ

Առաջին ցուցակէն Բաժին	80
Ամեն. Եսայի արքեպիսկոպոս Պատրիարք Երուսաղէմայ	2
Վսեմ. Յովհ. էֆ. Սպարթալեան	10
Ոմն	6
Մերկեր Մերկերեան	2
Եղբարք Յ. Սպարթալեան	3
Արմենակ էֆ. Կոստանդեան	2
Գաբրիէլ էֆ. Ճշմարտախօսեան	1
Կարապետ Ա. Սպարթալեան	1
Կարապետ Քալֆեան	1
Խոսրով Սիֆրեան	1
Թագւոր Մ. Պարոնեան	1
Եղբարք Կ. Թոփեան	1
Մելքոն Մ. Սուլթանեան	1
Համբարձում Թ. Համբարձումեան	1
Ադամ Կ. ...	1
Եղբարք Սպարթալեան (Ապրաթ)	1
Մինաս Մինասեան	1

ԵՐՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱՑ

Երկրորդ ցուցակէն Բաժին	116
Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան	1
Մկրտիչ Մէտզաւրեան (Պոլիս)	1
Սարգիս Տէր Պօղոսեան	2
Սարգիս Թ. Օրմանեան	3
Սարգիս Պարոնեան	1
Պօղոս Օ. Օրմանեան	1
Թագւոր Աւագեան	1
Նուպար Նուպարեան	5
Յակոբ Վէմեան	1
Ներսէս Մօմճեան	1
Մկրտիչ Զ. Մարկոսեան	1
Երուանդ Պալթազարեան	1
Սահակ Աւետիքեան	1
Կիրակոս Էքիզեան	1
Գէորգ էֆ. Ասլանեան	1
Յակոբ Սերայտարեան	1
Պաղտասար Կ. Յակոբեան	1
Գասպար Իսրայէլեան	1
Մորիկ Ս. Մսերեան	1
Խաչատուր Դերձակեան	1
Թովմաս Յ. Թովմայեան	1
Եղբարք Կ. Աղազարեան	1
Եղբարք Յ. Աղաճանեան	1
Մեսրոպ Սիմոնեան	1
Յարութիւն Իբլիքճեան	1
Պետրոս Կ. Տիլպէրեան	1
Կարապետ Քէսիքպաշեան	1
Յակոբ Միքայէլեան	1
Սարգիս Սիվրիասրլեան	1
Սիրաք «	1
Գաբրիէլ «	1
Եղբարք Ազնաւուրեան	1
Մուշեղ Քէշիշեան	1
Երուանդ Փիլիպպոսեան	1
Հայկ Պ. Պարտիզպանեան	1
	158

(1) Գերապատիւ Սրբազանը գրուած օրինակներէն մին դպրոցին կը նուիրէ ։

Մեր ազգի հարուստներն եթէ Ֆրանսերէնէ հայ—աշխարհիկ բառարանէն մէկէ աւելի օրինակներ առնլով՝ բաժնեն զանոնք դպրոցներու աղքատիկ մանկանց, թէ՛ գրական երկ մը քաջալերած և ուսումնասիրութիւն յայտնած, և թէ՛ միանգամայն գովելի ողորմասիրութեան գործ մը կատարած կը լինին ։

Ս. Հ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հետեւեալն՝ որ Վ—քթ լրագրոյն խափանման հրամանագրոյն պատճէնն է, այսօր տեսնուեցաւ Թուրք լրագրաց մէջ ։

«Կծանուցուի, թէ կայսերական հրաման ելած է՝ Վ—քթ լրագրոյն այս օրէն սկսեալ խափանման համար, վերջին թերթին մէջ պետութեան աւագանւոյն դէմ գրչի չափազանցութիւններ հրատարակել յանդգնելուն պատճառաւ, որոյ այս անվայել ու անպատշաճ ընթացքը համայն լրագրութեան կարեւոր պարտաւորութեանց բոլորովին հակառակ է, և միանգամայն լրագրութեան պատւոյն արատ կբերէ, և այս ընթացքով հրատարակութեան շարունակութիւնը հաճոյ չէ առաջի Նորին կայսերական վեհափառութեան» ։

—

Տիարպէքիրի նահանգին կեդրոնական կառավարիչ կարգեցաւ՝ Ատանայի նահանգին նախորդ կեդրոնական կառավարիչ Շաքիր էֆէնտի ։

—

Ատանայի նահանգին կեդրոնական կառավարչութիւնը՝ Տիարպէքիրի նահանգին նախորդ կեդրոնական կառավարիչ Խուրշիտ պէյի յանձնուեցաւ ։

—

Օգոստ . Սուլթանին թիկնապահներէն Պահրի պէյ երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս՝ Հիճազի կուսակալ Օսման փաշայի Միւշիրութեան հրովարտակն յանձնելու պաշտօնով ։

—

Տասանորդի տրոց պաշտօնակալք՝ որ մինչեւ ցարդ սոյն տրոց վերատեսչութեան կողմանէ կընտրուէին, այսուհետեւ գանձային Խորհրդէն (Շուրայի-Մալիյէ) պիտի ընտրուին ։

—

Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը սկըսեր է քննել, թէ ի՛նչ պատճառաւ մինչեւ 9–10 ղշ բարձրացած է մսին օխային գինը, մինչդեռ օդի դժընդակութիւն և այլ բանաւոր պատճառ չկայ ։

—

Օգոստ . Սուլթանը, Էնկիւրիէն

դարձող Ակեան էֆէնտին իւր բարեկներովն և պալատն ի ճաշ հրաւիրելով մեծարելէն զատ, դրամական նուէր ալ ընելով ուրախացուցեր է։

Հեռագրութեան ու Թղթատարութեան վերատեսուչն եւ պարսիկ դեսպանն այսօր կամ վաղը կստորագրեն՝ երկու կառավարութեանց մէջ հաստատեալ թղթատարական պայմանագրութիւնն, որոյ վրայ արդէն ծանօթութիւն տուած եմք։

Օգոստ. Սուլթանն հրամայեր է, որ հանգուցեալ Գազի փաշայի դամբանին շինութեան ծախքը իւր անձնական գանձէն վճարուի։

Թօփհանէի ժողովոյ անդամներէն Քեամիլ փաշա՝ յատուկ պաշտօնով մը Տրապիզոն երթալու վրայ է։

Ալճէ լրագրին մէջ կը կարդանք թէ Կրետէի Սֆաքիա քաղաքին մէջ, ոստիկանութեան Թուրք սպայ մը, տեսնելով թէ Յոյն մը կը հայհոյէ իրեն դէմ, գաւազանով զայն գանակոծել կը սկսի, բայց քաղաքացիք այս բանը տեսնելով, կը յուզուին, և մեծ աղմուկ և ժխոր հանելով, կուսակալ Ֆօթիատէս փաշայի տեղակալին կը դիմեն, բողոք բառնալով ազատ քաղաքացւոյ մը դէմ եղած այս Թշնամանաց համար, և պահանջելով որ սպայն անմիջապէս պաշտօնանկ լինի և պատժուի։ Այս է ահա Սֆաքիոյ մէջ ծագած խռովութիւնն, որ ինչպէս կը տեսնուի, քաղաքական կարևորութիւն չունի։

Իսկ Էօ-քէէ-, իւր երէկի Թուով կ'ըսէ թէ, թէև ծագած խռովութիւնը ծանրակշիռ բան մը չլինի, Բ. Դուռն հարկ համարած է հրամաններ ղրկել, որպէս զի ի պահանջել հարկին, զսպողական միջոցներ ի գործ դրուին։ Բ. Դուռը Կրետէի կողմէ ծագելիք որ և է պատահականութեան դէմ լիովին պատրաստ է, և մեծ քանակութեամբ զօրք, երբ որ ուզուի, Սէլանիկէն կրնայ ղրկուիլ Կրետէ։

Էօ-քէէ- կ'ըսէ թէ Սուտանի մէջ Մէհտիին առաջնորդութեամբ ապստամբաց ձեռք բերած յաջողութիւնները գրգռութիւն կը պատճառեն Կարմիր ծովու դիմացի եզերքն, այսինքն բուն Արաբիոյ մէջ, և թէ Մէքքէի Շէրիֆն այս լրողութիւնը Բ. Դրան ծանուցած է, խնդրելով որ Հիճազի և Եէմէնի կողմերը զօրք ղրկուի, պահապան զօրքն ստուարացնելու և անոնց օրինական Թիւն ամբողջացնելու համար։

Մանչէսթր Կուրիէր, մասնաւոր հեռագրերէ առնլով, կը ծանուցանէ թէ, Երեսփոխանաց ժողովոյ այս երեքշաբթի աւուր նստին մէջ, Պ. Կլատսթօն, հարցապնդման մը պատասխանելով, յայտարարած է թէ անգլիական կառավարութիւնն որոշեց 4,000 զօրք ղրկել այժմէն ի Սուաքիմ։

Էօ-քէէ- գոհութեամբ կը ծանուցանէ, մայրաքաղաքիս դեսպանական ակմբոց մէջ առնուած տեղեկութեանց վրայ յենլով, թէ Կորտոն փաշա ողջամբ հասած է Պէրպէր քաղաքը, և ինքզինք կարող կը զգայ մինչեւ Խարդում ճամբան շարունակելու։

Արտաքին գործոց նախարար Աբիֆի փաշա հիւանդ է միշտ։ Իւր խորհրդականն, Ցարուէ-լ֊ն էֆէնտի Տատեան, կը վարէ պաշտօնատան ընթացիկ գործերն, և Էօ-քէէ- կը ծանուցանէ թէ, եթէ Աբիֆի փաշայի հիւանդութիւնը շարունակէ, Տատեան էֆէնտի նախարարի տեղակալ պիտի անուանի։

Քամներեքամեայ Խրուադ մը շաբաթ օր անձնասպանութիւն գործեց։

Թօսոն փաշա, որոյ մահն երէկ ծանուցինք, Իսկիւտարի, Կէլիպօլուի, Հէքքեարիի, Մշոյ և Մարաշի կառավարչական պաշտօններ վարած էր, և իբրև բարի Մահմէտական մը, ամենուրեք գոհ բրած էր ժողովուրդը։

Կառավարութիւնն արգիլեց Նըպարավաճառներուն՝ եւրոպական կեղծ ըմպելիներ վաճառել։ Ժամանակէ մ'ի վեր, մայրաքաղաքիս ոգելից ըմպելեաց գործարանք և նըպարավաճառք գունաւոր ալքոհօլով կը շինէին եւրոպական զօրաւոր ըմպելեաց կեղծն, և աժան գնով վաճառելով, թէ՛ ժողովուրդը կը խաբէին և թէ՛ կառավարութիւնը կը զրկէին ոգելից ըմպելեաց մաքսէն։

Մանչէսդրի Ցոյն հասարակութիւնը մայրաքաղաքիս դեսպանատան տոնով ղրկած է 80 ոսկւոյ դումար մը, ի նպաստ Զէյմէի երկրաշարժէն վնասելոց։

Ցայտնի է թէ կայսերական Իրատէ մը քանի մը ամիս առաջ հրամայած էր վճարել վերջին պատերազմէն վնասեալ ռուս հպատակաց համար որոշուած հատուցումն, և վճարման եղանակին նկատմամբ ելմտական նախարարութեան կողմէ ինչ ինչ առաջարկ լինելէ յետոյ, խնդիրը Մեծ-Եպարքոսին ներկայացուած էր։

Այժմ Տօ-ր կը ծանուցանէ թէ ռուսիոյ դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Իվանօվի պաշտօն յանձնուած է՝ ելմտական նախարարին հետ բանակցութիւնները շարունակելով վերջնապէս կարգադրել զայս խնդիր։

Էօ-քէէ- կը ծանուցանէ թէ ոստիկանութեան նախորդ նախարար Թագըլը փաշա՝ նախընթաց գիշեր մեռած է ժամանակէ մ'ի վեր ենթակայ եղած հիւանդութենէն։

Կը լսենք թէ, կ'ըսէ Սեաադէ-, Աթարազարցի հայուհին, որ Իսլամութիւն ընդունիլ որոշած էր, վերջապէս իւր նպատակին հասեր է։ Ոչ իւր ազգակցաց յանդիմանութիւններն և ոչ ալ Նիկոմիդիոյ առաջնորդին յորդորներն օգուտ չեն ըրեր, և հայուհին վերջնապէս ընդունելով իսլամական կրօնն, ամուսնացեր է Թուրքի մը հետ։

ՊԱՀՐԻ ՓԱՇԱ

Երէկուան Իօ-նը- Էօ-քէէ-ի մէջ կը կարդանք․

«Կը լսենք թէ Պետական խորհրդոյ դատական ճիւղն, հարցաքննիչ դատարանին եզրակացութիւնները ջնջելով, երէկ (երեքշաբթի) իր վճիռն արտասանած է Պահրի փաշայի գործին մէջ։ Պետական խորհուրդը դատապարտած է Պահրի փաշան հինգ տարի չլծայակալ աշխատութեան, քաղաքային իրաւունքներէն և զինուորական աստիճաններէն զրկման և իւր ընչից դրաւման»։

Իսկ այս առաւօտեան Թուրք լրագիրք Պահրի փաշայի գործին նկատմամբ բան մը չեն բեր։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

«Արեւելքի» երէկուան Թերթովը հրատարակեալ Ցոյն Սինոդական Մետրոպոլիտաց գիշերային ժողովին և հետեւեալ օր, այսինքն երէկ, դարձեալ ի Պատրիարքարան Սինոդին և Խառն ժողովոյ արտաքոյ կարգի գումարումը՝ Ալճէ լրագիրն ալ երեկուան Թերթովը հրատարակելէ յետոյ, ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Օգոստ. Սուլթանը բարեհաճեր է՝ Ազգային առանձնաշնորհմանց նախկին վիճակին մէջ մնալու և Պատրիարքական Պէրաթին անայլայլելի կերպիւ տրուելուն համար իւր բարձր կամքը յայտնել։ Այս աւետիսը՝ կ'ըսէ յիշեալ լրագիրը, բերկրութեամբ լցուց Սինոդականներն և մեծապէս պիտի ուրախացնէ բոլոր Քրիստոնեայ ժողովրդոց սիրտերն, որոնք անհուն երախտագիտութիւն պիտի պարտին առ Օգոստափառ Սուլթանն, որ այս միջոցաւ եւս հաստատեց իւր արդարասիրութիւնն և հպատակ Քրիստոնեայ ժողովրդոց բարօրութեանը վրայ տածած հայրական խնամքն, յայտնելով միանգամայն բացորոշապէս համայն Եւրոպիոյ թէ՝ Իւր փառաւոր Հօր կողմանէ տուեալ խոստմանց վրայ անյողդողդ կը մնայ։ Ցիշեալ լրագիրը կ'ըսէ թէ՝ այս աւետիսը պիտի ծանուցուի այսօր պաշտօնապէս Պատրիարքարանի երկու վարչական մարմնոց։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Այս առաւօտեան Թղթաբերով մեր ստացած Թերթերուն Թուականը կը հասնի մինչեւ 10 Փետր. (այս կիրակի։) Եգիպտոսի նկատմամբ վերջին լուրն այս է թէ Անգլիայէն յնգիպտոս զօրք ղրկելու արդէն սկսուած է։ Անգլիոյ գործարանաց, զինարանաց և զօրանոցաց մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ, իբր թէ Անգլիա պատերազմի մը պատրաստութիւն տեսնէր։ Պ. Կլատսթօնի նախարարութիւնը տակաւ կը Թողու իւր չէզոք դիրքն, և դոհացում տալու համար հանրային կարծեաց, զինուորական միջոցներ ձեռք կ'առնու։ Աւասիկ ընդդիմադիր կուսակցութեան առաջարկած պարսաւանաց քուէին պատճէնն, որ արդէն ընդունուած է Լորտերու ժողովոյն կողմէ․

«Ժողովս կարդացած և նկատողութեան առած լինելով Եգիպտոսի վերաբերեալ պաշտօնագրերն որք իրեն ներկայացուեցան, սա կարծիքն ունի թէ վերջերս ի Սուտան տեղի ունեցած ողբալի դէպքերը մեծ մասամբ արդիւնք են Անգլիական նախարարութեան հետեւած վարանոտ և յեղյեղուկ աշխարհավարութեան։»

Կորտոն փաշայի գերի իյնալուն լուրը վերջապէս անհիմն է։ Բոլոր Անգլիոյ ուշադրութիւնն այս անձին վրայ կեդրոնացած է, և Թայմզ կը յայտարարէ թէ Կորտոն փաշայի գլխուն գալիք փորձանք մը աղէտաբեր պիտի լինի Պ. Կլատսթօնի նախարարութեան։

Խտիվին կառավարութիւնն անգլիացի սպայից յանձնած է Սուաքիմի պաշտպանութիւնն ընդդէմ ապստամբաց։ Պէյքր փաշայի տեղ Զէրմայտ հազարապետը Սուաքիմ ղրկուած է, ուր պաշարման վիճակ հրատարակուած է։

Պէյքր փաշայի բանակին պարտութեան միջոցին անյայտ եղած անգլիացի սպաները չեն գտնուած, և ստուգուած է թէ ապստամբը ջարդած են զանոնք եւս։

Պէյքր փաշայի հետ յաղթուած եգիպտական Թուլասիրտ զօրքերն ալ ի Գահիրէ ետ կանչուած են։

Անգլիական Խորհրդարանին մէջ եգիպտական խնդիրը մուցնել տուած է ուրիշ ամեն խնդիր։ Այսօր (հինգշաբթի) Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի կ'ունենայ, յորում պիտի որոշուի Անգլիոյ հետեւելիք եգիպտական աշխարհավարութիւնը։

Հ Ե Ռ Ա Գ Ր Ա Լ Ո Ւ Ր Ք

Անգլիոյ Հեռագրատուն

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 13 փետր․

Ֆրանսական կառավարութեան 350 միլիոն Փրանքի փոխառութիւնը $3 \frac{3}{4}$ անգամ ստորագրուեցաւ, (այսինքն՝ հասարակութիւնը գրեթէ քառապատիկն ստորագրեց պահանջուած 350 միլիոն Փրանքի փոխառութեան)։

Աթէնք, 13 փետր․

Երեսփոխանական ժողովն գումարեցաւ այսօր։

Նախարարապետ Պ. Թրիքուբիս ժողովոյն ներկայեց քարիւղի, խաղի Թղթի և լուցկիի մենավաճառին վերաբերեալ օրինական ծրագիրներ։

Ելմտացոյցի յանձնախումբն իւր տեղեկագիրը բերաւ։

Ընդդիմադիր կուսակցութեան գլուխները ներկայ էին նստին։

(Եւ Ռօյթեր)

Լոնտրա, 12 փետր․

Լորտերու ժողովոյն մէջ, Արտաքին գործոց նախարար լորտ Կրանվիլ պատասխանելով լորտ Սալիզպըրիի՝ որ իր պարսաւանաց առաջարկն ընդլայնած էր, ըսաւ թէ Սուտան ո՛ և է կարևորութիւն չընծայեր ո՛չ Անգլիոյ, ո՛չ Հնդկաստանի համար, ինչպէս նաև ո և է տեւական կարևորութիւն չընծայեր Եգիպտոսի համար․ — Նախարարը կրկնեց թէ Անգլիա չուզեր Եգիպտոսի տիրապետել։

Սայկոն, 13 փետր․

Հիւէէն կը հեռագրեն․

Նորանոր ջարդեր տեղի ունեցան Անամի մէջ, յանցաւոր Մանտարինք ձերբակալուելով դատապարտուեցան։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՎԻՔԹՕՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄԷԿ ԳՈՐԾԸ. — Անգլիոյ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Վիքթօրիա Թագուհին նոր գիրք մը գրած է որ հրապարակ պիտի ելնէ ի մօտոյ։ Թագուհին յառաջագոյն ալ գիրք մը հրատարակած էր՝ Սկօչլէնտի լեռնց Օրագիր անուամբ, յորում կը խօսի իւր ներքին կեանքին վրայ և կը նկարագրէ թէ ի՛նչպէս անոր ամենէն հաճելի մասն անցուցած է իւր ամուսնոյն Ալպէր իշխանին հետ Սկովտիոյ գեղատեսիլ բարձանց վրայ, ուր Բրիտանական Արքունիք գեղեցիկ դղեակներ ունին․ իսկ այս նոր գործին մէջ կը խօսի քաղաքական անցքերու վրայ, և ժամանակակից մեծ մարդոց նկատմամբ իւր կարծիքը կը յայտնէ։

Վեհ. հեղինակը կը խօսի նաեւ Նաբոլէոն Գ.ի անկումէն յետոյ Ֆրանսայի մէջ տեղի ունեցած պատահարներուն վրայ, կը յայտնէ այն մեծ համակրանքը և խորին յարգանքը զոր ունեցած է միշտ Նաբոլէոն Գ.ի բնաւորութեան վրայ. կ'ըսէ թէ ի՛նչ գորովալիր զգացումներ ունի նորա այրւոյն Էօժէնի Թագուհւոյն նկատմամբ, և թէ ի՛նչ ցաւ ն վիշտ զգացած է անոր որդւոյն Նաբոլէոն իշխանին մահուան առթիւ որ սպաննուեցաւ Զուլուներէն։

Անգլիերէն Թերթերը կը գրեն թէ Թագուհին իւր այս գրքին մէջ մէկ անգամ խօսած է իւր որդւոյն՝ Կալլէսի իշխանին վրայ, մինչ ընդհակառակն բազում երեսներ ղօնած է Լորտ Պիքընսֆիլտի։ Թագուհին՝ որ մասնաւորապէս կը յարգէր պետական այս մեծ անձը, կը պատմէ թէ ի՛նչպէս առաջին անգամ այցելութիւն տուաւ անոր ի Հիւկէնտըն, թէ ի՛նչ տպաւորութիւն ըրած են իւր վրայ 1880ի երեսփոխանական ընտրութիւնք։ Եւ ի վերջոյ իւր կարծիքը կը յայտնէ պահպանողական կուսակցութեան գլխոյն՝ Լորտ Պիքընսֆիլտի մահուանէն յետոյ Անգլիոյ քաղաքական կացութեան վրայ։

'Ի մի բան՝ այս գիրքը որուն ամեն մէկ երեսն, տողընդմէջ պէտք է կարդալ, հեղինակին բուն միտքը կարենալ թափանցելու համար, ո՛չ միայն արքունական օրագիր մ'է, այլ նաև Վիքթօրիա Թագուհւոյն այրիութեան քսան տարիներու ընկերական, քաղաքական, գրական և արուեստագիտական կենաց պատմութիւնն է (ինչպէս առջի գիրքը ամուսնացեալ կենաց պատմութիւնն էր) և իբր այն՝ արժանի է այն մեծ կարևորութեան և հետաքրքրութեան զոր հասարակութիւնը կընծայէ նմա, նոյն իսկ իւր հրատարակութենէն առաջ։

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԸ։ —Նշանաւոր ձեռնածու մը՝ որ անցեալ տարի բաւական համբաւ հանած էր Բարիզու Թատրոններուն մէջ՝ իւր կնոջ գլխուն վրայ խնձոր մը դնելով և հրացանով նշան առնելով խնձորին, վերջին օրերս նոյն փորձը կը կատարէր Լոնտրայի Թատրոններէն միոյն մէջ, ուր խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր։ Ձեռնածուն ուզելով արտաքոյ կարգի փորձ մ'ընել և հանդիսականաց հիացումը գրաւել, կոնակի վրայ պառկեցաւ և այդ դիրքին մէջ ձեռքի հրացանն ուղղեց կնոջը գլխուն։

Հրացանին պայթմանը հետ աղեխեղ ճիչ մը լսուեցաւ որուն արձագանք տուաւ հանդիսատես ժողովուրդը։ Ձեռնածուին կինը ճակտէն վիրաւորուած էր ծանրապէս և փոխանակ խնձորին, ինքը գլորեցաւ գետին, արեան մէջ Թաթխուած և շնչասպառ։

Աւելորդ է նկարագրել այս տըխուր պատահարին պատճառած խառնաշփոթութիւնը։ Խեղճ կինը Թատերաբեմին վրայէն վերցուցին յուսահատ վիճակի մը մէջ։

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՈՅ ՄԸ ԿՏԱԿԸ։ Վիէննայի հռչակաւոր դերասանուհիներէն մին՝ ժօզէֆին Կալմէյեր որ երեսուն տարիէ ի վեր Թատերաբեմի վրայ անցուցած էր իւր կեանքը, անցեալ շաբթու մեռաւ 47 տարեկան։

Այս աղջիկը որ իւր կենաց մեծ մասին մէջ հռչակ և պատիւ ստացած էր ժողովրդէն, տեսնելով որ իւր վերջին տարիներու մէջ հասարակութիւնն նոյն աչօք չի նայիր իրեն, տեսակ մը մելամաղձութեան մէջ Թաղուած էր եւ այս մելամաղձութիւնը կը տարածուի մինչեւ իսկ իւր կտակին վըրայ, յորում կը պատուիրէ որ իւր մարմինը աղքատաց յատկացեալ գերեզմանին մէջ դրուելով գերեզմանատան մէկ անկիւնը Թաղուի աղքատի մը պէս։ Սակայն լրագիրք կը գրեն թէ հասարակութիւնը առանց կարեւորութիւն տալու այս կտակին, փառաւոր Թաղում մը պիտի կատարէ։

Ժօզէֆին Կալմէյէր իւր կեանքին մէջ երկու միլիոնէն աւելի ստակ վաստկած էր, բայց չքաւորութեան մէջ մեռաւ, երեսուն հազար փիօրինի չափ ալ պարտք Թողլով։

Թէեւ մեծ կրթութիւն մը առած չէր, բայց մի քանի վիպասանութեանց և Թատերգութեանց ալ հեղինակ եղած է։

ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ. — Վիքթօր Հիւկօ՝ որուն 82 րդ տարեդարձը պիտի տօնուի փետրուարի վերջերը, մտադիր է Թողուլ Լուսինեան իշխանուհւոյն հոյակապ տունը՝ ուր կը բնակէր բաւական տարիներէ 'ի վեր վարձով, և ընդարձակ հող մը գնել նոյն փողոցին մէջ որ այժմ իւր անունը կը կրէ — Աւընիւ Վիքթօր Հիւկօ. —։

Սակայն «Թշուառներ»ու հեղինակը ո՛չ միայն տուն մը պիտի կանգնէ, այլ իւր այս ալեզարդ տարիքին մէջ բանով մը զբաղելու համար, ինքը պիտի ըլլայ նաև այդ տան ճարտարապետը, և ինքը պիտի պատրաստէ պարտէզին յատակագիծը։

Երբ Անգլիոյ Թագուհին հեղինակ կըլլայ, զարմանալի չէ որ Ֆրանսայի մեծ բանաստեղծն ալ ճարտարապետ ըլլայ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԿԱՆԱՅՔ. — Մինչեւ ցարդ բժիշկ կանայք և փաստաբան կանայք զարմացում կը գրաւէին։ Ամերիկայի կանայք նոր և աւելի հիացման արժանի ասպարեզ մ'ալ կը բանան գեղեցիկ սեռին համար։

Նիւ-Եօրք Հէրըլտ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նոր Օրլէանցի կին մը՝ Տիկին Մարի Միլլէր, կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է որ Միսիսիբի գետին վրայ նաւարկող շոգենաւի մը նաւապետութիւնն իրեն յանձնուի։ Կ'ըսեն թէ Տիկին Միլլէր շատ աւելի յաջողակ և կարող է քան մինչեւ ցարդ այն կողմերը գտնուող շատ մը նաւապետներ։

Օրիորդ Տիրուհի Մանկասարեան որ այնքան շնորհափայլ տեղ մը գըրաւած է մեր գեղեցիկ սեռին մէջ, կըյայտնէ նաեւ բանաստեղծական ճաշակ մը, որ անշուշտ ախորժելի պիտի լինի մեր ընթերցողաց։ Առաջին բանաստեղծութիւնը՝ զոր կհրատարակենք, Թէպէտ մեզ դժկամակութիւն կը պատճառէ, սակայն բանաստեղծ օրիորդին սրտի արտայայտութիւններն մերժել կարելի չեղաւ։ Այս զգացմանց համար մեր շնորհակալութիւններն կըյայտնենք։

ՈՂՋՈ՛ՅՆ ՔԵԶ «ԱՐԵՒԵԼՔ»

Քա՛նի ժպտօք քաջալերիչ,
Վաղուան զիմ այս բեկբեկ գրիչ,
Ողջունեցին ցարդ քոյդ ծագում
Շրթունք Հայոց՝ յաղթերգն մրում։

Իմ՛ անազան, ի ձայն տըկար,
Ոգեւորի քընարիս լար
Ջօնել մաղթանս և բարիս բիւր
Ցեւս Արեւուդ—ջինջ, լուսափիւռ․․․։

Թող պարապի ծերն Արեւելք
Կրնքիւներովն — բաւիցք անելք․—
Դու փարատեա՛ բզկէդ մռայլ
Հորիզոնէս աղօտափայլ։

Ցաւս յորձանուտ զերծ ծիածան,
Դրըոշ՝ խաղաղ ի սիւք ծածան․—
Ի յերփներանդ գօտւոյդ շողունս
Նըշմարեսցի նըսեմ անունս։

Ցանդըղնեցայց զուցէ և ես
Ի գըրաւանդ իջնել կրկէս․
Ցանհուն չինուած մի նոր դաստակ
Նուիրեսցէ զիւր հէգ վաստակ։

Այժմուս ինձ բաւ շնորհ միայն —
Ի խրախուսել զիս առ յապայն —
Հիւրընկալել զիմ այս տողեր,
Աջակցութեան յանչուշտ հրաւէր։

ՏԻՐՈՒՀԻ Խ. ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆ

Բերա 28 Ցունուար 1884

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 2 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....դհկ.	9	22 ½
Պորսային գոցուելէն վերջը «	9	23
Երէկ Բերայի մէջ	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ...... «	9	23
Բարձրագոյն գին .... «	9	23
Նուազագոյն .... «	9	23
Կէս օրին .... «	9	23
Փոխառութիւն 1863........Փր.	58	—
« 1865........ «	55	
« 1869........ «	49	
« 1873........ «	43	
Պօն տիւ Թրէզօր......Անգլ. լիրա	17	25
Ռումէլի երկաթուղի..........Փր.	42	50

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ....Անգ. ոսկի	4	
Քրէտի ժէնէրալ..... Օսմ. լիրա	7	
Պանք տը Քօնս........ « «	6	20
Սօս. Շանժ է վալ.... « «	3	35
Թրամուէյ .... « «	2	92 ½
Ինիւֆիէ. Եգիպտական	—	—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	75	
Գիշերը	74	
Այս առտու բացուեցաւ..	74	10
Կէս օրին նոյն գին	74	10

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի........ Ղրշ.	100	—
20 Փրանքնոց .... «	87	30
Անգղ. ոսկի .... «	110	½
Քրիմից .... «	51	½
Բօլ Իմբերիալ .... «	90	02
Ռուսլի Թղթադրամ........ »	9	29
Թալէր .... «	19	20
Ֆիօրին .... «	9	02
Մէճ. արծ. (տարբ.) .... «	107	38
Հինգնոց .... «	102	30
Մէթալիք .... «	100	
Պղինձ .... «	750	—
Թղթադրամ........ «	1400	—
Վեցնոց........ «	103	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 13 փետրուար ժամ 3 վ 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....	101	⅛
Օսմ. « բացուեցաւ....	8	⅝
« « գոցուեցաւ....	8	½
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11	⅛
« « 1869	9	⅞
« « 1871	67	¼
« « 1872	16	½
« « 1873	8	⅝
Փոխառ. 1877........	78	¼
Պանք Օթօման	15	⅞
Ռուսական փոխառ. 73........	85	⅝
Եգիպտ. միացեալ (ինիւֆիէ)	67	
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	90	⅜
Տայրա Սանիէ	66	½
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)......	88	
Հունգ. պարտաթուղթ 1877......	101	½
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	—	

Վիէննա 13 փետրուար ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտրայի վրայ	121	55
Օսմ. Երկաթուղի	20	10

Բարիզ 13 փետրուար ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ $4 \frac{1}{2}$ % . . . . բաց	105	97 ½
« « 3 % բաց	76	47 ½
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8	65
« « գոցուեցաւ.քըն. կտ.	8	67 ½
Օսմ. փոխառութիւն 1863........	—	—
« « 1865........	54	—
« « 1869........	49	—
« « 1873........	44	—
Օսմ. Երկաթուղի	42	25
Պանք Օթօման	651	25
Գրէտի Լիոնէ	556	25
« Ֆօնսիէ........	1237	50
Բաժնետոմս Լիոնի	1245	
Սուէզի ջրանցք........	2040	
Ռուսական 5% 1877ի	—	
Իտալական Ռանթ........	91	95
Արեւ. Ռուս.(Ռիւս Օրիան.)........	—	
Եգիպտական միաց. գոց	339	37 ½
Սպանիական (արտաքին)........	59	¼
Հունգարական (ոսկի)........	101	¾
6 % Հելլենական	408	75
Չէք Լոնտրայի վրայ......	25	26

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

13 Փետրուար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ $5 \frac{1}{2}$ %........	106	12 ½
Օսմ. «	—	
« Երկաթուղի	—	—
Եգիպտական միացեալ	537	50

ՄԵՏԵՒՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

Փետրուար 14 (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն արեգական (Առերևոյթ)		6	59
Մուտք « «		5	31
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	12	14	24
Կէս օր (ժամ ըստ տաճկաց) .		6	22
Ծագումն լուսնի (Առերևոյթ)	Ե	9	9
Մուտք « «	Ա	8	
Երեւումն լուսնի . Վ. Ք. 11 փետր.			

Առաւօտեան ժամը 8 ին

	Հզրդմեթր	
Ծանրաչափ (Ծովու երես) . . .	768	5
Ջերմաչափ	3.	2
Նուազագոյն աստիճան	1.	9
Բարձրագոյն « իրիկուան	6.	8
Խոնաւութիւն %	70	
Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին . . հազարորդամեթր	0,	

Ուղղութիւն հողմոյ Արև. Հիւս. Արև. հանդարտ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 13 ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը Թեթեւ մը բարձրացած է հարաւային Եւրոպիոյ և Միջերկրականի վրայ ուր հովը աւելի Արեւելքի և հարաւի մէջէն չափաւոր և տեղ տեղ բաւական ոյժգին կը փչէ. հիւսիսային հովը տեղ տեղ չափաւոր կամ բաւական ոյժգին կը փչէ Արշիպեղագոսի վրայ, Արեւելեան հովը բաւական ոյժգին է Տարտանէլի վրայ և տկար՝ ի Տրապիզոն։ Օդը հանդարտ է յՕտեսա։

Բարեխառնութիւնն է 6 աստիճան ի Բարիզ, 1 ի Բէդրբուրկ, և զէռօէն 3 աստիճան վար յՕտեսա։

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Թուխ գոյն, երկար արտեւանունք ամեն ժամանակ մեծ տեղ մը գրաւած են կնոջ մը գեղեցկութեան մէջ։

Այս սիրուն միագոյնը ունենալու համար ոչ մնգայրի պէտք կայ և ոչ ուրիշ ո՛եւէ խառնուկ նիւթերու, որք մորթը կապականեն։

Ընկոյզի տերեւները այէկ մը եփելով՝ այդ ջրով ամեն օր արտեւանունքնիդ լուացէք։ Աչքերնուդ տեսութիւնը կը զօրանայ, յօնքերնիդ կը թանձրանան, և քիչ ժամանակի մէջ արտեւանունքնիդ գեղեցիկ գոյն մը կզգենուն։

ԲԱՑՈՒՄՆ

28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՍԲՕՆԷՔԻ

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ

(ԳԱՐԵՋՐԱՆՈՑ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆ)

Ղալաթիա [illegible]

Այս բազմամեայ տունը որ ծանօթ է մայրաքաղաքիս համայն բնակչաց, իւր ըմպելեաց և ուտելեաց ընտիր տեսակովը, ծառայութեան բարեկարգութեամբը, և ննջասենեակներուն հանգստութեամբը, իւր տեղը ընդարձակած, նորոգուած և վերըստին կահաւորած լինելով մեծ ծախուք, առաջին կարգի հաստատութիւն մը դարձած է կենաց հարկաւոր եղող ամեն պիտոյքներով, բնակութիւն, խոհանոց —(Ֆրանսական և Արեւելեան)— նպարեղէնք, յորս բան մը պակաս չէ և գարեջրանոց, ուր կը գտնուին Տաճկաստանի և Եւրոպիոյ գտնուոր լրագիրք։

Ծ. — Նպարավաճառատան մուտքը անջատուած է, և պանդոկը բաց է ամեն գիշեր մինչեւ առաւօտ։

6—4

ԱԶԳ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

[illegible] Թիւ 59,

[illegible]

Մելքոն Էֆ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խահվէ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա)· շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրէստէի· այլ և այլ տեսակ ըմբարմաչէթներէ պատ, Ֆրանսական բուռն Ֆուրնիէ· Սիպրի թարմ և ընտիր իւղ· Նաբօլիի մաքարօն· Ճէնովայի և Նաբօլիի հէհրիյէ· բրինձ՝ Մախսուսէ եւ Րիզօն լուբիա և սիսեռ՝ եփուն և խիստ համեղ· անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր· օսլայ (նիշասթա) և ալարօթ· Քանտիոյ և Այվալըքի ընտիր ձէթ· Լօնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա· Ամերիկայի քարիւղ (կազ)· Լօնտոնի ընտիր լեղակ (չիվիտ)· քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք· ռօմ· թարմ ըմթարօզ և սարտին· Այվալըքի ընտիր ձէթ· Թարխանա և պուլղուր· մէկ խօսքով, նոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակներուն լաւագոյնն այն պիտանի բաներու, որք առաւօտեան սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ։

Այս առթիւ կը ծանուցուի ի գիտութիւն իւր ծանօթից ու բարեկամաց թէ, Փաշա մահլանուանեալ Սեփաստացի Պետրոս աղան յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուի ամեն օր։

12—8

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՁՈՒԼԱՐԱՆ

Օտուն-Գաբու, Թիւ 465.

Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն և Լատինական ամեն տեսակ Ցպան գրական տառեր և զարդեր կը գտնուին պատրաստ, յոյժ չափաւոր գիներով։

Գաւառներէ և օտար երկիրներէ ևս յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին, երբ հետեւեալ հասցէիւ ուղղուին մեզ

S. DAMADIAN,
Odoun-Capou, nº 465.
CONSTANTNOPLE

ԿԻՒԼԻՒՄԵԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Բերա, [illegible] փողոց Թիւ 24

Սոյն կրթարանին մէջ կ'ընդունուին 4—12 տարեկան երկսեռ մանուկներ, և կ'աւանդուին Հայերէն, Ֆրանսերէն լեզուներ, կրօնական. պատմական. աշխարհագրական. Թուաբանական դասեր. առարկաց գիտութեանց և աղջկանց համար ասեղնագործութիւն։

Աշակերտելոց բարեկրթութեան և ուսուցման մասին տարուած մասնաւոր հոգածութեամբք կրթարանս իւր ճիւղին մէջ առաջինն կրնայ համարուիլ։

Ամսաթոշակներն ալ խիստ չափաւոր են։

ԱԶԴ

Թ. ՊԱԼԵԱՆ Ե. Ն. ՍԱՅՐԱՃԵԱՆ

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան որ Ֆէրի-գիւղի Պալեան գործարանէն ելած Պաքսիմաթներու (պէօքսիւ) ընդհանուր մթերանոց մը հաստատած են Կ. Պոլիս Եէնի-ճամի, Օսմ. Թղթատարութեան դէմ, Թիւ 1 խանութը, ուր կը վաճառուին խիստ ընտիր տեսակէն և աժան գնով, մեծ ու փոքր քանակութեամբ։

Նաև ամէն տեսակ ըմպելիք և շաքարեղէնք և փոքր տղայոց համար ամէն տեսակ սննդարար ուտելիք կը գտնուին յիշեալ Մթերանոցին մէջ։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ա. ԳԱՐԱՅ. ՄԱՂԱՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Կալաթա, [illegible] 101.

(Գէորգ պէյ խանի դէմ.)

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուի «Նասըրի» դեղ մը որ մի երեւելի Ռուս բժիշկ հնարած է և մեծ ընդունելութիւն գտած է, բովանդակ Ռուսիոյ մէջ. այս դեղը 15 օրուան մէջ առանց ցաւ պատճառելու Նասըրը տեղէն կը հանէ։

Նոյնպէս կը գտնուի Ռուսահայ գրագիտաց, խմբագրաց, կղերականաց և այլ նշանաւոր ազգայնոց լուսանկարներ։

Նաև Թղթեղէն գրչեղէն, դպրոցական և նկարչութեան պիտոյք։

15—13

Հրատարակութիւն Մ. Հովհաննէսեանց Վարժ.

Կ. ՊՈԼԻՍ—ՕՐԹԱԳԻՒՂ

[illegible]

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՄԱՌՕՏԵԱԼ)

Սոյն դասագիրքը, որ թերթ առ թերթ հրատարակուեցաւ, և որուն վրայ գրուած է «Արեւելք»ի Յունուար 24ի թերթոյն մէջ, ի մի հաւաքր կազմուած, կը ծախուի չորս դահեկանի, ամեն հայ գրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին է Միացեալ Ընկերութեանց գրատունը։

Շատ գնողներուն զեղչ կըլլայ։

3—3

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐՈՒ

Կը պատրաստուին այնիւ քարտերու վրայ պանազան գրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան։

Փափաքողք դիմելու են Արամեան տպարան, Զագմագճըլար Յակոբեան խան։

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ԳՐԱԲԱՌ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԴԵՌԱՎԱՐԺԻՑ

Երկասիրեաց

ԵՂԻԱԶԱՐ Ն. ՏԷՎԼԷԹԵԱՆ

Գին 100 փարայ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՐԵՒԵԼՔի խմբագրութիւնը հրաւէր կը կարդայ բոլոր ազգային հեղինակաց և թարգմանչաց որ իրենց հրատարակած գրքերէն երկերկու օրինակ ղրկեն խմբագրութեան, եթէ կը փափագին հրատարակութեանց ազդերը և միանգամայն անոնց նկատմամբ քննական յօդուածներ տեսնել լրագրոյս մէջ։

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գրեց

Թ. Յ. Պէրպէրեան

Գին 7 1/2 ղրուշ

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և հեղինակին քով։

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՀ

Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41

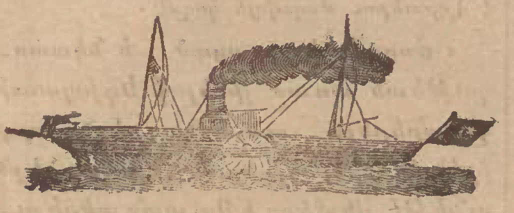

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱՌՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՎՈՍՓՈՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑ

1884 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	21	33	17	23	4	28	19	22	20	17	1	21	18	28 բ	19	33	ա	4	22	23	19	20	28	4
(Թիւք շոգենաւուց)	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—
Էէնի մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	—	2 53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	1 45	—	—	—	—	—	3 3	—	—	—	—	—	—	4 30	—	6 45	—	—	—	8 33	—	—
Պիւյիւք տէրէ	—	—	1 49	—	—	—	—	—	3 7	—	—	—	—	—	—	4 34	—	6 49	—	—	—	8 37	10	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	1 53	—	—	—	—	—	3 11	—	—	—	3 30	—	—	4 38	—	6 53	8 45	—	—	8 41	10 04	—
Թարապիա	—	—	2 4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	2	—	—	—	—	3 29	—	—	—	3 41	—	—	4 49	—	7 04	8 56	—	—	8 52	10 15	—
Փաշա պահչէ	—	—	—	2 7	—	—	—	—	—	—	—	—	3 50	—	—	—	5 15	7 13	9 5	—	—	9 1	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 57	—	—	—	5 22	7 20	9 12	—	—	—	—	—
Էէնի քէօյ	—	—	2 15	—	—	—	2 20	—	3 33	—	—	3 35	—	—	—	5	—	7 30	—	—	—	9 13	10 26	—
Բ. Բէ. մահալլէ	—	—	—	2 15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ստէնիա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 30	—	ա	—	—	—	—	—
Էմիրկեան	—	—	—	—	—	—	2 27	—	—	—	—	3 41	—	—	—	5 7	—	—	—	—	—	ա	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	2 52	—	—	—	—	3 36	—	—	—	5 14	—	7 39	—	—	—	9 22	10 35	—
Քանլըճա	—	—	—	2 23	—	—	2 55	—	—	—	—	3 39	—	—	—	5 17	—	—	—	—	—	9 25	—	—
Ր. Հիսար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 12	—	—	—	5 38	7 48	9 26	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	—	—	—	2 19	—	—	2 43	—	—	—	—	4	—	—	—	5 25	—	7 57	—	—	10 30	9 33	10 45	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 18	—	—	—	5 44	8 06	9 32	—	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	2 55	—	2 15	—	—	—	3 50	—	—	4 25	—	4 30	—	5 50	8 12	9 39	10 50	—	—	—	—
Վանի քէօյ	1 50	—	—	—	—	2 41	—	—	—	3 36	—	—	ա	—	4 36	—	5 55	—	9 45	—	—	—	—	—
Պէպէք	—	1 45	—	—	—	—	2 51	2 55	—	—	—	4 7	—	4 15	—	5 33	—	—	—	—	—	9 41	—	11 10
Առնաւուտ քէօյ	—	1 52	—	—	2 25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	1 37	—	—	—	—	2 48	—	3 2	—	—	3 55	—	—	4 22	—	5 40	—	8 22	—	—	—	9 48	10 58	—
Քուրու չէշմէ	—	1 59	—	—	2 35	—	—	—	—	3 43	—	—	ա	—	4 43	—	6 3	8 30	9 52	—	—	—	—	—
Պէյլէր պէյի	1 44	—	—	—	—	2 54	—	3 9	—	—	3 45	—	—	4 29	—	5 47	—	—	—	—	—	9 55	—	—
Օրթաքէօյ	—	2 7	—	—	2 42	—	—	3 17	—	3 49	—	—	ա	—	5 49	—	6 10	8 36	9 58	—	—	—	—	—
Քուզկունճուք	1 50	—	—	—	—	3 1	—	—	—	—	3 52	—	—	4 37	—	5 55	—	8 45	—	—	—	10 3	11 10	—
Պէշիկթաշ	—	2 15	—	—	2 57	—	—	—	—	3 56	—	—	—	—	5 6	—	6 17	8 54	10 5	—	—	—	—	—
Իսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	3 25	—	4 6	4 1	—	—	4 45	5 16	6 15	—	9 04	—	—	—	10 11	11 18	—
Քապաթաշ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	6 25	9 14	10 13	—	—	—	—	—
	2 2	—	—	—	—	—	—	—	3 34	—	—	—	—	4 54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	2 10	2 30	2 50	3 20	3 8	3 17	3 20	3 42	4 8	4 21	4 16	4 58	5	5 2	5 31	6 18	6 40	9 29	10 28	11 —	11 20	11 26	11 33	11 40

═ Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց։ ա. Ուրբաթ օրերը միայն։ բ. Բացի ուրբաթ օրերէ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերէն, միւսորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	21	33	17	1	4	28	19 բ	ա	20	22	28	23	19	18	17	4	33	22	23	20	19	21	28	4
(Թիւք շոգենաւուց)	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մեկն.	2 30	2 45	3	3 5	3 50	3 45	4 15	3 43	5	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 5	11 10	11 10	11 30	11 40	11 45	12 —
Քապաթաշ	—	—	—	—	3 40	—	—	—	5 25	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իսկիւտար	2 35	—	—	—	3 44	—	—	3 50	—	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	3	—	—	3 54	—	—	—	5 54	7 10	8 29	9 49	10 5	—	—	10 45	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք	2 41	—	—	—	4 4	—	—	4 16	—	7 20	—	9 59	—	—	—	—	11 5	—	—	—	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	—	3 8	—	—	4 5	—	—	—	5 37	7 29	8 37	—	10 13	—	—	10 53	—	11 32	—	—	—	12 2	—	—
Պէյլէր պէյի	2 48	—	—	—	4 12	—	—	4 28	—	7 38	—	10 6	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 9	12 8	12 23
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	5 50	—	—	—	10 22	—	—	11 1	—	11 40	—	—	—	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	2 54	—	—	—	4 18	—	—	4 34	—	7 44	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 16	12 31
Առնաւուտ քէօյ	—	3 19	—	3 30	4 26	—	—	—	5 57	7 52	8 45	—	10 29	—	—	11 9	—	11 47	—	—	—	12 15	—	—
Պէպէք	—	—	—	—	—	4 15	—	—	6 4	—	8 52	—	10 37	—	—	11 16	—	11 54	—	—	—	—	12 23	12 38
Վանի քէօյ	3 1	—	—	—	—	—	—	4 41	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	12 —	—	12 30	—
Քանտիլլի	—	—	3 30	—	4 34	—	4 30	4 47	—	8 2	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	11 40	—	—	12 22	—	—
Ա. Հիսար	3 11	—	—	—	4 42	—	—	4 53	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	11 46	—	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	3 34	—	—	4 51	—	—	—	6 12	8 12	9	—	10 45	—	11 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Քանլըճա	3 16	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 13	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 20	—	—	—	10 58	—	—	—	—	11 53	—	—	—	—	—
Էմիրկեան	—	—	—	—	—	—	—	—	6 20	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	12 21	—	—	—
Ստէնիա	—	3 39	—	—	5 9	—	—	—	6 25	8 28	9 9	—	—	—	11 13	—	—	—	—	—	12 24	—	—	—
Բ. Բէ. մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	5 8	6 28	—	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 29	—	—	—
Էէնի քէօյ	3 30	3 48	—	—	5 18	—	—	—	6 35	8 36	9 18	—	—	—	11 25	—	—	—	12 2	—	—	—	—	—
Փաշա պահչէ	—	—	—	—	5 28	—	—	5 17	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	11 48	12 36	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	5 35	—	—	5 26	6 47	—	—	—	—	11 17	—	—	—	—	12 11	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	3 58	—	—	5 44	—	—	—	6 56	8 40	9 28	—	—	11 26	11 35	—	—	—	12 18	—	—	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11 58	—	—	—	—
Պիւյիւք տէրէ	—	4 3	—	—	5 55	—	—	—	7 6	8 45	9 45	—	—	—	11 45	—	—	—	—	12 8	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	—	—	6 59	—	—	—	7 10	—	9 40	—	—	11 38	11 49	—	—	—	—	12 12	—	—	—	—
Էէնի մահալլէ	—	4 14	—	—	6 3	—	—	—	7 14	—	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	12 16	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 24	—	—	—	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 32	—	—	—	—	12 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իսկիւտարէն	1 30	2	2 30	3 —	3 30	4 10	4 35	5 10	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 45	11 05	11 25	11 45	12 05
Պէշիկթաշ	—	—	—	—	—	—	—	5 20	—	—	7 10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Կամուրջ	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 25	4 50	5 25	6	6 45	7 15	8 25	9 15	10 —	10 35	10 45	11 —	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	[4] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[3] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	[4] ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 15	4 45	5 25	6 —	7 —	8 15	9	9 30	10 —	10 25	10 45	11 —	11 25	11 50	12 05	12 5
Պէշիկթաշ	—	—	—	—	—	—	4 55	—	6 10	—	—	9 10	—	10 10	—	—	—	—	—	—	—
Իսկիւտար	2	2 30	3	3 30	4 —	4 30	5 —	5 40	6 15	7 15	8 30	9 15	9 45	10 15	10 40	11 —	11 20	11 40	12 05	12 20	21 20

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իսկիւտարէն	3 45	4 45	10 15	11 30
Քապաթաշ	4	—	—	11 45
Սիրքէճի իսկ.	4 05	5 05	10 35	—

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի իսկ.	4 45	5 30	11 —	—
Քապաթաշ	—	5 45	—	11 45
Իսկիւտար	5 05	6 —	11 20	12 —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԳԻԾ

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[2] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	3 30	4 30	11 —	
Սալաճաք	3 42	4 42	11 12	
Հարէմ իսկ.	3 45	4 45	11 15	

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	3 45	4 45	11 15	
Սալաճաք	3 52	4 2	11 22	
Կամուրջ	4 05	5 05	11 35	

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ. [2] Կիրակի օրն չկայ. [3] Քապաթաշով. [4] Քուզգունճքը.